

Bank Hipoteczny

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	w tys. PLN okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	w tys. EUR okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	w tys. EUR okres od 01.01.2016 do 31.12.2016
Wynik z tytułu odsetek	151 237	63 599	35 630	14 535
Wynik z tytułu prowizji i opłat	(4 556)	(3 636)	(1 074)	(831)
Wynik z działalności operacyjnej	71 395	18 260	16 820	4 173
Zysk / (Strata) brutto	71 395	18 260	16 820	4 173
Zysk / (Strata) netto	51 419	13 224	12 114	3 022
Zysk / (Strata) netto na jedną akcję - podstawowy (w PLN/EUR)	0,05	0,02	0,01	0,01
Zysk / (Strata) netto na jedną akcję - rozwodniony (w PLN/EUR)	0,05	0,02	0,01	0,01
Dochody całkowite netto	40 488	(4 739)	9 538	(1 083)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(6 863 570)	(4 570 020)	(1 616 974)	(1 044 409)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(615 796)	(204 827)	(145 074)	(46 810)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	7 456 250	4 789 058	1 756 602	1 094 467
Przepływy pieniężne netto	(23 116)	14 211	(5 446)	3 248

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN stan na 31.12.2017	w tys. PLN stan na 31.12.2016	w tys. EUR stan na 31.12.2017	w tys. EUR stan na 31.12.2016
Aktywa razem	16 902 594	8 610 453	4 052 505	1 946 305
Kapitał własny ogółem	1 221 778	781 290	292 929	176 603
Kapitał zakładowy	1 200 000	800 000	287 708	180 832
Liczba akcji (w tys.)	1 200 000	800 000	1 200 000	800 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	1,02	0,98	0,24	0,22
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 200 000	800 000	1 200 000	800 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	1,02	0,98	0,24	0,22
Współczynnik wypłacalności	15,2%	17,1%	15,2%	17,1%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	1 194 623	780 265	286 418	176 371
Fundusze własne	1 194 623	780 265	286 418	176 371

Wybrane pozycje sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca okresu sprawozdawczego, tj. 1 EUR = 4,2447 za 2017 rok oraz 1 EUR = 4,3757 za 2016 rok,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku: 1 EUR = 4,1709 PLN oraz w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku: 1 EUR = 4,4240 PLN.

Bank Hipoteczny

Sprawozdanie finansowe
PKO Banku Hipotecznego SA
za rok zakończony
31 grudnia 2017 roku

SPIS TREŚCI

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	3
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	3
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	4
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	5
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	6
NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	7

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Nota	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Przychody z tytułu odsetek	5	410 494	143 031
Koszty z tytułu odsetek	5	(259 257)	(79 432)
Wynik z tytułu odsetek		151 237	63 599
Przychody z tytułu prowizji i opłat	6	11 067	6 461
Koszty z tytułu prowizji i opłat	6	(15 623)	(10 097)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		(4 556)	(3 636)
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	(265)	1
Wynik z pozycji wymiany	8	991	(836)
Pozostałe przychody operacyjne	9	1 313	887
Pozostałe koszty operacyjne	9	(1 296)	(842)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		17	45
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	10	(3 283)	(1 610)
Ogólne koszty administracyjne	11	(41 047)	(34 979)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	12	(31 699)	(4 324)
Wynik z działalności operacyjnej		71 395	18 260
Zysk brutto		71 395	18 260
Podatek dochodowy	13	(19 976)	(5 036)
Zysk netto		51 419	13 224
Zysk netto na jedną akcję - podstawowy (PLN)	14	0,05	0,02
Zysk netto na jedną akcję - rozwodniony (PLN)	14	0,05	0,02
Srednia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		967 123	533 060
Srednia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		967 123	533 060

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Zysk netto		51 419	13 224
Inne dochody całkowite		(10 931)	(17 963)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(10 931)	(17 963)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto		(16 860)	(21 870)
Podatek z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych		3 203	4 155
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto	17	(13 657)	(17 715)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto		3 366	(306)
Podatek z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		(640)	58
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		2 726	(248)
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		-	-
Dochody całkowite netto, razem		40 488	(4 739)

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	31.12.2017	31.12.2016
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	561	16 033
Należności od banków	16	5 350	12 994
Pochodne instrumenty zabezpieczające	17	338	27 808
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18	-	79 987
Kredyty i pożyczki wobec klientów	19	16 042 473	8 247 900
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	830 489	203 019
Wartości niematerialne	21	5 584	5 312
Rzeczowe aktywa trwałe	21	570	580
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	-	2 440
Inne aktywa	22	17 229	14 380
SUMA AKTYWÓW		16 902 594	8 610 453
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	23	4 125 379	3 431 832
Pochodne instrumenty zabezpieczające	17	217 777	113
Zobowiązania wobec klientów	24	2 099	1 549
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	25	8 883 213	3 232 117
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	26	2 428 025	1 151 216
Pozostałe zobowiązania	27	17 441	12 196
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	13	3 507	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	3 237	-
Rezerwy	28	138	140
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		15 680 816	7 829 163
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	29	1 200 000	800 000
Kapitał z aktualizacji wyceny		(28 892)	(17 961)
Zysk / (Strata) z lat ubiegłych		(749)	(13 973)
Wynik bieżącego okresu		51 419	13 224
KAPITAŁ WŁASNY OGOŁEM		1 221 778	781 290
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		16 902 594	8 610 453
Współczynnik wypłacalności	50	15,2%	17,1%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		1 221 778	781 290
Liczba akcji (w tys.)	29	1 200 000	800 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		1,02	0,98
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 200 000	800 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		1,02	0,98

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zysk / (Strata) z lat ubiegłych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik bieżącego okresu	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2017 roku		800 000	(17 961)	(13 973)	13 224	-	781 290
Podział wyniku / Przeniesienie na wynik z lat ubiegłych				13 224	(13 224)		-
Emisja akcji serii E	29	150 000	-	-	-	-	150 000
Emisja akcji serii F	29	150 000	-	-	-	-	150 000
Emisja akcji serii G	29	100 000	-	-	-	-	100 000
Dochody całkowite razem, w tym:		-	(10 931)	-	-	51 419	40 488
Zysk / (Strata) netto		-	-	-	-	51 419	51 419
Inne dochody całkowite		-	(10 931)	-	-	-	(10 931)
31 grudnia 2017 roku		1 200 000	(28 892)	(749)	-	51 419	1 221 778

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU	Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zysk / (Strata) z lat ubiegłych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik bieżącego okresu	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2016 roku		300 000	2	-	(13 973)	-	286 029
Podział wyniku / Przeniesienie na wynik z lat ubiegłych				(13 973)	13 973		-
Emisja akcji serii B	29	200 000	-	-	-	-	200 000
Emisja akcji serii C	29	200 000	-	-	-	-	200 000
Emisja akcji serii D	29	100 000	-	-	-	-	100 000
Dochody całkowite razem, w tym:		-	(17 963)	-	-	13 224	(4 739)
Zysk / (Strata) netto		-	-	-	-	13 224	13 224
Inne dochody całkowite		-	(17 963)	-	-	-	(17 963)
31 grudnia 2016 roku		800 000	(17 961)	(13 973)	-	13 224	781 290

SPRAWOZDANIE Z PRZEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		71 395	18 260
Korekty razem:		(6 934 965)	(4 588 280)
Amortyzacja		1 487	1 223
Zmiana stanu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		80 000	(39 981)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		27 471	1 145
Zmiana stanu kredytów i pożyczek wobec klientów		(7 797 882)	(7 526 805)
Zmiana stanu innych aktywów		(12 908)	(9 234)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		693 548	2 962 534
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		217 664	(111)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		549	1 403
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wyemitowanych listów zastawnych		(168 173)	9 072
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wyemitowanych obligacji		39 829	4 671
Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości		3 307	1 642
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		5 245	6 176
Zapłacony podatek dochodowy		(8 229)	-
Inne korekty (w tym zmiany wyceny papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych odniesione na inne dochody całkowite)		(16 872)	(15)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(6 863 570)	(4 570 020)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływ z działalności inwestycyjnej		6 204	60
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		6 204	60
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(622 000)	(204 887)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(620 251)	(201 589)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(1 749)	(3 298)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(615 796)	(204 827)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji akcji własnych		400 000	500 000
Wpływy z tytułu emisji listów zastawnych		5 855 524	3 154 809
Wpływy z tytułu emisji obligacji		6 141 581	2 126 545
Wypływy z tytułu emisji obligacji		(4 904 600)	(980 000)
Splata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(36 255)	(12 296)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		7 456 250	4 789 058
Przepływy pieniężne netto		(23 116)	14 211
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		29 027	14 816
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	33	5 911	29 027

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO – SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	3
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	3
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	4
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	5
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	6
1. INFORMACJE OGÓLNE.....	10
2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	11
3. OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI.....	12
4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI.....	13
NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT.....	20
5. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK.....	20
6. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT.....	21
7. WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ.....	21
8. WYNIK Z POZYCJI WYMIANY.....	22
9. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE.....	22
10. WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I REZERW.....	23
11. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE.....	23
12. PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH.....	24
13. PODATEK DOCHODOWY.....	25
14. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ.....	27
NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	28
15. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM.....	28
16. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW.....	28
17. POCHODNE INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE.....	28
18. INSTRUMENTY FINANSOWE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WYZNACZONE JAKO WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	32
19. KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW.....	33
20. INWESTYCYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY.....	36
21. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE.....	36
22. INNE AKTYWA.....	40
23. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW.....	40
24. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW.....	41
25. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH.....	41
26. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI.....	43
27. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	44
28. REZERWY.....	45
29. KAPITAŁY WŁASNE I AKCJONARIAT BANKU.....	46
POZOSTAŁE NOTY.....	48
30. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE UDZIELONE ORAZ OTRZYMANE.....	48
30.1. ZOBOWIĄZANIA UMOWNE.....	48
30.2. UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE.....	48
30.3. UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA GWARANCYJNE.....	48
30.4. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE OTRZYMANE.....	49
31. SPRAWY SPORNE.....	49
32. UMOWY LEASINGU FINANSOWEGO I LEASINGU OPERACYJNEGO.....	49

33.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	50
34.	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI.....	50
34.1	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI KAPITAŁOWO.....	50
34.2	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI OSOBOWO.....	53
34.3	ŚWIADCZENIA DLA KLUCZOWEGO PERSONELU KIEROWNICZEGO PKO BANKU HIPOTECZNEGO.....	53
34.4	ZASADY USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU.....	54
35.	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	55
35.1	KATEGORIE WYCENY DO WARTOŚCI GODZIWEJ AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH WYCENIANYCH W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ DO WARTOŚCI GODZIWEJ.....	55
35.2	AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ.....	57
36.	SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI.....	58
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....		59
37.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PKO BANKU HIPOTECZNYM SA.....	59
37.1	GŁÓWNE ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	59
37.2	ELEMENTY SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	60
37.3	ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU.....	61
37.4	IDENTYFIKACJA ISTOTNYCH RODZAJÓW RYZYKA.....	63
38.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM.....	64
38.1	POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	64
38.2	KONTROLA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	65
38.3	UTRATA WARTOŚCI EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH.....	65
38.4	METODY OSZACOWANIA UTRATY WARTOŚCI.....	65
38.5	REZERWY NA WARUNKOWE ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE.....	65
38.6	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO.....	66
38.6.1	MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE.....	66
38.6.2	NALĘŻNOŚCI OD BANKÓW.....	66
38.6.3	KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW.....	66
38.6.4	PRAKTYKI FORBEARANCE.....	67
38.7	RAPORTOWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO.....	68
38.8	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO.....	68
39.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI.....	68
40.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REZYDUALNYM.....	69
41.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM PŁYNNOŚCI.....	70
41.1	POMIAR I OCENA RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	71
41.2	KONTROLA RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	72
41.3	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	72
41.4	ANALIZA BILANSU BANKU Z WYŁĄCZENIEM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI/WYMAGALNOŚCI.....	72
41.5	PRZEPIYWY KONTRAKTOWE ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z TRANSAKCJI NA POCHODNYCH INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI/WYMAGALNOŚCI.....	73
41.6	KONCENTRACJA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	74
41.7	TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH (STRESS-TESTY PŁYNNOŚCI).....	75
41.8	RAPORTOWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	75
41.9	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	76
42.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ.....	76
42.1	POMIAR I OCENA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ.....	76
42.2	KONTROLA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ.....	77
42.3	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ.....	77
42.4	RAPORTOWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ.....	78
42.5	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ.....	78

43.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYM	78
44.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BIZNESOWYM	79
44.1	IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA BIZNESOWEGO	79
44.2	KONTROLA RYZYKA BIZNESOWEGO	79
44.3	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA BIZNESOWEGO	79
44.4	RAPORTOWANIE RYZYKA BIZNESOWEGO	79
44.5	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA BIZNESOWEGO	79
45.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM ZMIAN MAKROEKONOMICZNYCH	80
46.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM MODELI	80
46.1	POMIAR I OCENA RYZYKA MODELI	80
46.2	KONTROLA RYZYKA MODELI	80
46.3	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA MODELI	81
46.4	RAPORTOWANIE RYZYKA MODELI	81
46.5	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA MODELI	81
47.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM	81
47.1	POMIAR I OCENA RYZYKA OPERACYJNEGO	82
47.2	KONTROLA RYZYKA OPERACYJNEGO	82
47.3	PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO	82
47.4	RAPORTOWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO	82
47.5	DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA OPERACYJNEGO	83
47.6	PONIESIONE STRATY OPERACYJNE	83
48.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BRAKU ZGODNOŚCI	83
49.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM UTRATY REPUTACJI	84
50.	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM	85
50.1	FUNDUSZE WŁASNE DLA POTRZEB ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	86
50.2	BUFORY KAPITAŁOWE	86
50.3	DŹWIGNIA FINANSOWA	87
50.4	WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH (FILAR I)	87
50.4.1	INFORMACJE OGÓLNE	87
50.4.2	KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO	88
50.4.3	STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO	89
50.5	KAPITAŁ WEWNĘTRZNY (FILAR II)	89
50.6	UJAWNIENIA (FILAR III)	89
	ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY	90
51.	ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY	90

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. INFORMACJE OGÓLNE

DZIAŁALNOŚĆ BANKU

PKO Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna („PKO Bank Hipoteczny SA”, „Bank”, „Spółka”) z siedzibą w Gdyni przy ul. Jerzego Waszyngtona 17, 81-342 Gdynia został wpisany 24 października 2014 roku do Rejestru przedsiębiorców, który jest prowadzony przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000528469. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 222181030. Kapitał zakładowy wynosi 1.200.000.000 PLN i został w całości opłacony.

PKO Bank Hipoteczny SA jest bankiem specjalistycznym prowadzącym działalność na podstawie ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych, ustawy z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, Kodeksu spółek handlowych oraz innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zasad dobrej praktyki bankowej oraz Statutu Banku.

Bank specjalizuje się w udzielaniu mieszkaniowych kredytów hipotecznych dla klientów indywidualnych, jak również nabywa wierzytelności z tytułu takich kredytów od PKO Banku Polskiego SA. Bank pozyskuje kredyty do swojego portfela w oparciu o strategiczną współpracę z PKO Bankiem Polskim SA.

Podstawowym celem Banku jest emisja listów zastawnych, które mają stanowić główne źródło długoterminowego finansowania kredytów zabezpieczonych nieruchomościami.

WSKAZANIE, CZY BANK JEST JEDNOSTKĄ DOMINUJĄCĄ LUB ZNACZĄCYM INWESTOREM ORAZ CZY SPORZĄDZA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

PKO Bank Hipoteczny SA nie jest jednostką dominującą oraz znaczącym inwestorem dla jednostek stowarzyszonych i współzależnych. W związku z tym PKO Bank Hipoteczny SA nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Jednostką dominującą PKO Banku Hipotecznego SA jest PKO Bank Polski SA, który sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego.

INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU OSOBOWEGO RADY NADZORCZEJ BANKU ORAZ ZARZĄDU BANKU

Poniższa tabela przedstawia skład Rady Nadzorczej PKO Banku Hipotecznego SA w okresie objętym sprawozdaniem finansowym:

Lp.	Imię Nazwisko	Funkcja	Data powołania do Rady Nadzorczej	Data odwołania/rezygnacji
1	Jakub Papierski	Przewodniczący Rady Nadzorczej	06.10.2014 r.	-
2	Piotr Mazur	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	06.10.2014 r.	-
3	Justyna Borkiewicz	Członek Rady Nadzorczej	28.10.2016 r.	-
4	Mieczysław Król	Członek Rady Nadzorczej	28.10.2016 r.	-
5	Adam Marciniak	Członek Rady Nadzorczej	28.10.2016 r.	17.10.2017r.
6	Artur Osytek	Członek Rady Nadzorczej	06.10.2014 r.	17.10.2017r.
7	Barbara Soares da Silva	Członek Rady Nadzorczej	06.10.2014 r.	17.10.2017r.
8	Bartosz Drabikowski	Członek Rady Nadzorczej	18.10.2017 r.	15.01.2018r.
9	Artur Kluczny	Członek Rady Nadzorczej (niezależny)	18.10.2017 r.	-
10	Piotr Kwiecień	Członek Rady Nadzorczej (niezależny)	18.10.2017 r.	-
11	Jan Emeryk Rościszewski	Członek Rady Nadzorczej	18.10.2017 r.	-

Poniższa tabela przedstawia skład Zarządu PKO Banku Hipotecznego SA w okresie objętym sprawozdaniem finansowym:

Lp.	Imię Nazwisko	Funkcja	Data powołania do Zarządu	Data odwołania/rezygnacji
1	Rafał Kozłowski	Prezes Zarządu	06.10.2014 r.	31.12.2017 r.
2	Jakub Niesłuchowski	Wiceprezes Zarządu	01.04.2015 r.	-
3	Marek Szcześniak	Wiceprezes Zarządu	01.06.2015 r.	-

Rada Nadzorcza PKO Banku Hipotecznego SA, w związku z rezygnacją Pana Rafała Kozłowskiego, 28 grudnia 2017 roku powołała z dniem 1 stycznia 2018 roku Panią Agnieszkę Krawczyk na Wiceprezesa Zarządu Spółki oraz

powierzyła Panu Jakubowi Niestuchowskiemu z dniem 1 stycznia 2018 roku pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu Spółki o charakterze organizacyjnym i porządkowym do czasu powołania Prezesa Zarządu Spółki.

2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Sprawozdanie finansowe PKO Banku Hipotecznego Spółka Akcyjna obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

2.1 OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską według stanu na 31 grudnia 2017 roku, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

2.2 KONTYNUACJA DZIAŁALNOŚCI

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości (tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego). Zarząd nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Bank dotychczasowej działalności.

2.3 PODSTAWY SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

W sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o skumulowaną amortyzację oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki rzeczowych aktywów trwałych zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości księgowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Bank ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości. Zasady rachunkowości dotyczące poszczególnych pozycji zostały przedstawione w poszczególnych notach do rachunku zysków i strat.

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach.

Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości księgowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są ujmowane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego danego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one ujmowane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

2.4 ZATWIERDZENIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi oraz opiniowaniu przez Komitet Audytu i Finansów Rady Nadzorczej 27 lutego 2018 oraz ocenie Rady Nadzorczej 2 marca 2018 roku, zostało zaakceptowane przez Zarząd Banku do publikacji 20 lutego 2018 roku.

3. OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzeniu niniejszego sprawozdania przedstawione zostały w poszczególnych notach. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych latach w sposób ciągły. Poniżej zaprezentowano wykaz zasad rachunkowości oraz ważniejszych szacunków i ocen dla poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z sytuacji finansowej.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Nota	Zasady rachunkowości ¹⁾	Ważniejsze szacunki i oceny ¹⁾
Przychody i koszty z tytułu odsetek	5	T	
Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	6	T	
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	T	T
Wynik z pozycji wymiany	8	T	T
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	9	T	
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	10	T	T
Ogólne koszty administracyjne	11	T	
Podatek dochodowy	13	T	T

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nota	Zasady rachunkowości ¹⁾	Ważniejsze szacunki i oceny ¹⁾
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	T	
Należności od banków	16	T	
Pochodne instrumenty finansowe	17	T	T
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18	T	T
Kredyty i pożyczki wobec klientów	19	T	T
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	T	T
Wartości niematerialne	21	T	T
Rzeczowe aktywa trwałe	21	T	T
Inne aktywa	22	T	
Zobowiązania wobec banków	23	T	
Zobowiązania wobec klientów	24	T	
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	25	T	
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	26	T	
Pozostałe zobowiązania	27	T	
Rezerwy	28	T	
Kapitały własne	29	T	

¹⁾ Litera T oznacza występowanie danej polityki rachunkowości lub ważniejszych szacunków i ocen

3.1 WALUTY OBCE

WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI

Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych (PLN), które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

TRANSAKcje I SALDA W WALUTACH OBCYCH

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank przelicza:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,

- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny księgowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat.

3.2 UJMOWANIE TRANSAKCYJ W KSIĘGACH

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

3.3 WYŁĄCZENIE ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Bank nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachował kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania. Odpowiednio, w przypadku braku kontroli, jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Bank wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI

4.1 ZMIANY DO OPUBLIKOWANYCH STANDARDÓW I INTERPRETACJI, KTÓRE WESZŁY W ŻYCIE OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU

Wprowadzenie nowych Standardów i Interpretacji, które weszły w życie w 2017 roku, nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

4.2 NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE A TAKŻE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ, A NIE WESZŁY JESZCZE W ŻYCIE I NIE ZOSTAŁY JESZCZE ZASTOSOWANE PRZEZ BANK

Szereg nowych Standardów, zmian do Standardów i Interpretacji nie obowiązuje jeszcze dla okresów rocznych kończących się 31 grudnia 2017 roku i nie zostały one zastosowane w sprawozdaniu finansowym. Spośród nowych Standardów lub zmian do Standardów i Interpretacji, te zamieszczone poniżej będą miały znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe. Bank ma zamiar zastosować je dla okresów, dla których obowiązują po raz pierwszy.

MSSF 9 INSTRUMENTY FINANSOWE

Standard MSSF 9 Instrumenty finansowe został opublikowany w lipcu 2014 roku i zatwierdzony do stosowania w krajach Unii Europejskiej 22 listopada 2016 roku rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067. Ma on obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się w dniu oraz po 1 stycznia 2018 roku (za wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które mogą zastosować standard od 1 stycznia 2021 roku). Standard zastępuje MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. Zmianie ulegają klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych, rozpoznawanie i kalkulacja utraty ich wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

KLASYFIKACJA I WYCENA

MSSF 9 definiuje 3 kategorie wyceny instrumentów finansowych:

- wycena według zamortyzowanego kosztu liczona przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej (dalej „zamortyzowany koszt”),
- wycena do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite (dalej „FVOCI” – *ang. fair value through other comprehensive income*), oraz
- wycena do wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVP&L” – *ang. fair value through profit or loss*).

W przypadku instrumentów dłużnych, klasyfikacja aktywów finansowych została oparta o model biznesowy jednostki i charakterystykę generowanych przez te aktywa przepływów pieniężnych.

Test modelu biznesowego określa czy dany instrument utrzymywany jest w celu pozyskania umownych przepływów pieniężnych, czy w celu realizacji zmiany wartości godziwej przed terminem zapadalności. W związku z wdrożeniem MSSF 9 w Banku wyróżnia się następujące modele biznesowe:

- utrzymywanie dla przepływów pieniężnych (dalej „H2C” – *ang. held to collect*),
- utrzymywanie dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż (dalej „H2C&S” – *ang. held to collect and sell*),
- model rezydualny – sprzedaż, tj. model inny niż H2C oraz H2C&S (dalej „S” – *ang. sale*).

Test charakterystyki przepływów pieniężnych określa, czy przepływy kontraktowe stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek, które są rozumiane jako zapłata za wartość pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z wartością zaangażowania w danym okresie (dalej „SPPI” – *ang. solely payments of principal and interest* – dalej „SPPI”).

Dłużne aktywa finansowe, jeżeli spełniły test SPPI, które zostały zaklasyfikowane do modelu H2C wycenia się według zamortyzowanego kosztu, natomiast zaklasyfikowane do modelu H2C&S wycenia się do wartości godziwej przez inne dochody całkowite.

Jeśli dłużne aktywa finansowe są zaklasyfikowane do modelu rezydualnego, lub nie spełniają wymienionych powyżej kryteriów, są wyceniane do FVP&L.

Dla instrumentów zaklasyfikowanych do modelu biznesowego H2C i H2C&S istnieje możliwość wyceny do FVP&L, jeżeli taka wycena eliminuje brak spójności w metodzie wyceny (*ang. accounting mismatch*).

Klasyfikacji instrumentów finansowych dokonuje się na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy, czyli na 1 stycznia 2018 roku oraz w momencie ujęcia instrumentu lub jego modyfikacji. Zmiany klasyfikacji możliwe są jedynie w przypadku istotnej zmiany modelu biznesowego i powinny występować rzadko.

W przypadku aktywów kapitałowych, instrumenty przeznaczone do obrotu albo instrumenty stanowiące zapłatę w ramach połączenia jednostek, wyceniane są do FVP&L, natomiast w przypadku pozostałych aktywów, Bank ma możliwość dokonania wyboru kategorii wyceny jako FVP&L albo FVOCI. W przypadku FVOCI, w innych dochodach całkowitych rozpoznawana jest zmiana wartości godziwej, za wyjątkiem dywidend, które rozpoznaje się w wyniku finansowym. Tak odniesione w inne dochody całkowite zmiany wartości godziwej nie będą nigdy podlegać przeniesieniu do wyniku finansowego – jest to różnica w stosunku do analogicznej wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w obecnym MSR 39. Wycenę tę można natomiast przenosić w ramach kategorii kapitałów własnych.

W tabeli zaprezentowano podstawowe modele wyceny (✓) dla poszczególnych rodzajów aktywów finansowych oraz sposób wyceny w przypadku negatywnego wyniku testu SPPI lub wykorzystania opcji innego modelu wyceny.

Kategoria wyceny	Instrumenty dłużne w modelu biznesowym:			Instrumenty kapitałowe	Instrumenty pochodne
	H2C	H2C&S	Rezydualny - S		
Zamortyzowany koszt	✓				
FVOCI		✓		Wykorzystanie opcji wyceny do FVOCI	
FVP&L	Negatywny wynik testu SPPI lub wykorzystanie opcji w tytulu „accounting mismatch”		✓	✓	✓

Zobowiązania finansowe są wyceniane według dotychczasowych zasad określonych w MSR 39, za wyjątkiem obowiązku odniesienia części wyceny do wartości godziwej wynikającej ze zmian w poziomie własnego ryzyka kredytowego do pozostałych dochodów całkowitych – dla zobowiązań finansowych w przypadku których zastosowano opcję wyceny do wartości godziwej.

W związku z wdrożeniem MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku Bank zmienił podejście do:

- ujmowania portfela płynnościowego bonów pieniężnych klasyfikowanych dotychczas według MSR 39 do instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, których zmiana wyceny do wartości godziwej będzie według MSSF 9 odnoszona na pozostałe dochody całkowite,
- ujmowania wyniku na modyfikacji przepływów pieniężnych z kredytów udzielonych i nabytych wierzytelności, który był rozpoznawany w czasie metodą efektywnej stopy procentowej przez pozostały okres funkcjonowania produktu, natomiast zgodnie z MSSF 9 będzie odnoszony do wyniku finansowego jednorazowo w momencie przeprowadzenia modyfikacji, a zmiana wyceny będzie kalkulowana przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej.

Ponadto MSSF 9 wyodrębnia nową kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości, które będą wyceniane zgodnie z efektywną stopą procentową uwzględniającą ryzyko kredytowe w całym okresie życia instrumentu (dalej „POCI” - *ang. purchased or originated credit-impaired asset*). Na moment przejścia na MSSF 9 w Banku nie występują aktywa zakwalifikowane do tej kategorii.

UTRATA WARTOŚCI

Fundamentalna zmiana w obszarze utraty wartości wynika z tego, że MSR 39 opierał się na koncepcji strat poniesionych, a MSSF 9 opiera się na koncepcji strat oczekiwanych.

Zgodnie z ogólną zasadą utrata wartości będzie mierzona jako 12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe. Podstawa pomiaru będzie zależeć od tego czy nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia. Kredyty alokowane będą do 3 koszyków (*ang. stage*).

Portfel wg MSR 39	Portfel wg MSSF 9	Okres oczekiwanych strat kredytowych
Portfel bez utraty wartości (tzw. IBNR)	Koszyk 1 (aktywa, których ryzyko kredytowe nie wzrosło istotnie od dnia początkowego ujęcia)	12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe
	Koszyk 2 (aktywa, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego od dnia początkowego ujęcia)	dożywotnie oczekiwane straty kredytowe
Portfel z utratą wartości	Kredyty z utratą wartości, w ramach którego ujmowane są kredyty z utratą wartości w momencie początkowego ujęcia (POCI)	dożywotnie oczekiwane straty kredytowe

Do oceny istotności wzrostu ryzyka kredytowego, Bank dla ekspozycji hipotecznych będzie stosował model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewypłacalności w określonym miesiącu (liczonym od momentu uruchomienia kredytu). Dzięki temu możliwe będzie odwzorowanie charakterystycznego dla klientów detalicznych zróżnicowania jakości kredytowej w czasie życia ekspozycji. Bank będzie identyfikował istotny wzrostu ryzyka w oparciu o porównanie krzywych prawdopodobieństwa niewypłacalności w horyzoncie trwania ekspozycji w momencie początkowego ujęcia oraz w dniu raportowym. Dla każdej daty raportowej porównywane będą tylko te

części pierwotnej i obecnej krzywej prawdopodobieństwa niewypłacalności, które odpowiadają okresowi od daty raportowej do zapadalności kredytu. Porównanie opiera się na wartościach średniego prawdopodobieństwa niewypłacalności w analizowanym okresie, korygowanego o bieżące oraz prognozowane wskaźniki makroekonomiczne.

Ponadto, do oceny istotności wzrostu ryzyka kredytowego Bank będzie wykorzystywał pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym m.in. informację o:

- opóźnieniach z tytułu spłat przekraczających 30 dni,
- prowadzonych działaniach restrukturyzacyjnych wprowadzających udogodnienia dla dłużnika w związku z jego trudną sytuacją finansową (*ang. forbearance*),
- braku dostępnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji na moment początkowego ujęcia, który uniemożliwia ocenę, czy nastąpił wzrost ryzyka kredytowego,
- karencji ekspozycji w Koszyku 2, dla których w ciągu minionych 3 miesięcy ustała przesłanka utraty wartości.

W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Koszyka 1, Bank będzie stosował maksymalnie 12-miesięczny horyzont szacowania straty oczekiwanej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Koszyka 2, strata oczekiwana będzie szacowana w horyzoncie do daty zapadalności kredytu. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku, strata oczekiwana będzie sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach, zdyskontowanych efektywną stopą procentową. Strata oczekiwana dla danego okresu wyznaczana będzie jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD). Wszystkie z powyższych parametrów będą szacowane na koniec każdego miesiąca - od daty sprawozdawczej do daty zapadalności kredytu.

W celu wyznaczenia wartości aktywów na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Bank będzie ustalał parametr określający wielkość ekspozycji na ten moment w oparciu o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu oraz potencjalne nadpłaty i niedopłaty.

Przy wyliczeniu wartości ostatecznej straty oczekiwanej Bank będzie także uwzględniał wpływ scenariuszy makroekonomicznych na wysokość poszczególnych parametrów (PD, LGD). Metodyka kalkulacji poszczególnych parametrów ryzyka, obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne. Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej (analogicznie jak w przypadku identyfikacji przesłanki istotnego wzrostu ryzyka kredytowego), wykorzystywane będą trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie prognoz Grupy Kapitałowej - bazowy oraz dwa scenariusze alternatywne. Zakres prognozowanych wskaźników będzie obejmował wskaźnik dynamiki PKB, stopę bezrobocia, stopę WIBOR 3M, indeks cen nieruchomości, stopę referencyjną NBP. Ostateczna strata oczekiwana będzie średnią ze strat oczekiwanych dla poszczególnych scenariuszy ważoną ich prawdopodobieństwem.

Zarówno proces oceny istotności wzrostu ryzyka jak i proces kalkulacji straty oczekiwanej będą odbywały się w trybie miesięcznym na poziomie indywidualnej ekspozycji.

RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Standard MSSF 9 zwiększa zakres pozycji, jakie można wyznaczać na pozycje zabezpieczane, a także umożliwia wyznaczenie na instrument zabezpieczający aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zniesiono również obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej limitu 80%-125% (warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną). Ponadto zwiększono zakres wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe.

W związku z niezakończonymi jeszcze pracami nad zmianą standardu w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w ujęciu portfelowym (macro hedge), jednostki mają wybór w zakresie stosowania przepisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń: można nadal stosować przepisy MSR 39 albo stosować nowy standard MSSF 9 z wyłączeniem z zakresu zabezpieczeń portfelowych wartości godziwej odnoszących się do ryzyka stopy procentowej.

Bank podjął decyzję o kontynuacji stosowania w zakresie rachunkowości zabezpieczeń przepisów MSR 39.

UJAWNIA I DANE PORÓWNAWCZE

W ocenie Banku zastosowanie MSSF 9 wymaga zmiany sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień dotyczących obszaru instrumentów finansowych, w tym w pierwszym roku jego zastosowania, kiedy wymagane są informacje

dotyczące bilansu otwarcia i dokonanych przekształceń. Bank zamierza skorzystać z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości. Różnice w wartości księgowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikające z zastosowania MSSF 9 zostaną ujęte jako element wyniku z lat ubiegłych w kapitałach własnych na 1 stycznia 2018 roku.

UZGODNIENIE POZYCJI SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ POMIĘDZY MSR 39 A MSSF 9 NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2018 ROKU

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie pozycji sprawozdania finansowego zgodnie z MSR39 oraz zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku.

	Bilans zamknięcia 31.12.2017	Zmiana wyceny	Bilans otwarcia 01.01.2018
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	561	-	561
Należności od banków	5 350	-	5 350
Pochodne instrumenty zabezpieczające	338	-	338
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	-
Kredyty i pożyczki wobec klientów	16 042 473	(14 498)	16 027 975
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	830 489	-	830 489
Wartości niematerialne	5 584	-	5 584
Rzeczowe aktywa trwałe	570	-	570
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	-
Inne aktywa	17 229	-	17 229
SUMA AKTYWÓW	16 902 594	(14 498)	16 888 096
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	4 125 379	-	4 125 379
Pochodne instrumenty zabezpieczające	217 777	-	217 777
Zobowiązania wobec klientów	2 099	-	2 099
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	8 883 213	-	8 883 213
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	2 428 025	-	2 428 025
Pozostałe zobowiązania	17 441	-	17 441
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	3 507	-	3 507
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 237	(2 765)	472
Rezerwy	138	54	192
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	15 680 816	(2 711)	15 678 105
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	1 200 000	-	1 200 000
Kapitał z aktualizacji wyceny	(28 892)	-	(28 892)
Zysk / (Strata) z lat ubiegłych	(749)	(11 787)	(12 536)
Wynik bieżącego okresu	51 419	-	51 419
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	1 221 778	(11 787)	1 209 991
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	16 902 594	(14 498)	16 888 096

Łączna wartość wpływu wdrożenia MSSF 9 wynikająca z zmiany wyceny portfela kredytów i pożyczek wobec klientów o 14.498 tys. PLN oraz zwiększenia rezerw z tytułu strat oczekiwanych na zobowiązaniach warunkowych do udzielenia kredytów o 54 tys. PLN, pomniejszona o efekt podatku odroczonego w postaci zmniejszenia rezerwy netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 2.765 tys. PLN, została odniesiona na niepodzielony wynik finansowy na 1 stycznia 2018 roku.

KLASYFIKACJA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH ZGODNIE Z MSSF9 NA MOMENT JEGO POCZĄTKOWEGO ZASTOSOWANIA

Poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF 9 na klasyfikację i wycenę aktywów finansowych wg stanu na 1 stycznia 2018 roku.

	Klasyfikacja zgodnie z MSR 39	Nowa klasyfikacja zgodnie z MSSF 9	Wartość bilansowa zgodnie z MSR 39 na 31.12.2017	reklasyfikacje	zmiana wyceny ¹⁾	Nowa wartość bilansowa zgodnie z MSSF 9 na 01.01.2018		wpływ zmiany zasad rachunkowości	
						na 01.01.2018	na 01.01.2018	na niepodzielony wynik finansowy	na inne dochody całkowite
Aktywa finansowe									
Kasa, środki w Banku Centralnym	pożyczki i należności	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	561	-	-	561	-	-	-
Należności od banków	pożyczki i należności	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	5 350	-	-	5 350	-	-	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające	wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	338	-	-	338	-	-	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki wobec klientów	pożyczki i należności	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	16 042 473	-	(14 498)	16 027 975	(14 498)	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	dostępne do sprzedaży	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	830 489	-	-	830 489	-	-	-
Aktywa finansowe, razem			16 879 211	-	(14 498)	16 868 078	(14 498)		

¹⁾ Zmiana wyceny z tytułu zwiększenia wartości bilansowej brutto o 141 tys. PLN oraz zwiększenia wartości odpisów aktualizujących o 14.639 tys. PLN.

Wartość pozycji zobowiązań finansowych zaprezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa zmianie w wyniku wdrożenia MSSF 9.

UJAWNIEŃ DOTYCZĄCE UZGODNIENIA SALDA ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH I REZERW NA ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ZGODNIE Z MSR39 I MSR37 DO BILANSU OTWARCIA ODPISÓW KALKULOWANYCH ZGODNIE Z MSSF9

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie przejście z bilansu zamknięcia salda odpisów z tytułu utraty wartości kalkulowanych zgodnie z MSR39 oraz rezerw na zobowiązania warunkowe kalkulowane zgodnie z MSR37 na 31 grudnia 2017 roku na bilans otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z zapisami MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku.

	Klasyfikacja MSR 39	Klasyfikacja MSSF 9	Wartość na 31.12.2017 (MSR 39)	Wartość na 01.01.2018 (MSSF 9)
Należności od banków	Odpis z tytułu utraty wartości		-	-
		Koszyk 1		-
		Koszyk 2		-
		Koszyk 3		-
		POCI		-
Kredyty i pożyczki wobec klientów	Odpis z tytułu utraty wartości		5 068	
		Koszyk 1		3 776
		Koszyk 2		14 963
		Koszyk 3		968
		POCI		-
Zobowiązania warunkowe udzielone	Rezerwy na zobowiązania warunkowe udzielone		54	
		Koszyk 1		69
		Koszyk 2		39
		Koszyk 3		-
		POCI		-

KWANTYFIKACJA WPŁYWU MSSF 9 NA FUNDUSZE WŁASNE

Wzrost odpisów wynikający z wdrożenia standardu MSSF 9 zostanie w początkowym ujęciu odniesiony na kapitał podstawowy Tier 1 (CET 1), przy czym Bank zdecydował się na zastosowanie rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9, które zostały określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2395 z 12 grudnia 2017 roku. W związku z powyższym odnotowano znikomy wpływ na współczynnik kapitału Tier 1 oraz całkowity współczynnik kapitałowy Banku, który według stanu na 1 stycznia 2018 roku pozostał na poziomie 15,2%.

MSSF 16 „LEASING”

Data wejścia w życie standardu to 1 stycznia 2019 roku. Nowy standard zastąpi obecnie obowiązujący MSR 17. Zgodnie z nowym standardem leasingobiorcy mają obowiązek ujmowania prawa do korzystania ze składnika aktywów oraz zobowiązania (obowiązku zapłacenia za to prawo, czyli finansowania) w aktywach lub zobowiązaniach w przypadku wszystkich umów leasingu (a nie jak poprzednio jedynie w przypadku leasingu finansowego). Wyjątkiem są krótkoterminowe umowy leasingu o okresie obowiązywania do 12 miesięcy oraz umowy leasingu aktywów o niewielkiej wartości.

Bank jest stroną umów leasingu operacyjnego, które obecnie nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej lecz ich wartość nie jest znacząca. Szacuje się zatem, że wprowadzenie standardu wpłynie na wzrost sumy bilansowej w sposób nieznaczący.

POZOSTAŁE ZMIANY:

Zmiany MSSF 15, MSSF 4 (powiązane z MSSF 9) nie będą miały wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

4.3 NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE I NIE SĄ ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ

Zmiany w MSSF 10, MSSF 2, MSR 28 i MSR 40, poprawki do MSSF 2014-2016 i do MSSF 2015-2017 oraz wprowadzenie MSSF 17 oraz MSSF 14 nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

5. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu. Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Przychody odsetkowe, w przypadku, aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu historycznej stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody i koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

W przychodach i kosztach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU SPRZEDAŻY PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI

Bank nie oferuje produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami i pożyczkami.

INFORMACJE FINANSOWE

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	399 599	140 521
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek wobec klientów, w tym:	399 457	140 461
od kredytów z rozpoznaną utratą wartości	52	-
Przychody z tytułu lokat w bankach oraz od utrzymywania rezerwy obowiązkowej	142	60
Pozostałe przychody, w tym:	10 895	2 510
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	360	1 160
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	10 058	1 350
Przychody z tytułu transakcji zabezpieczających IRS (netto)	477	-
Razem	410 494	143 031
KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	(173 231)	(71 117)
Koszty z tytułu otrzymanych kredytów oraz wykorzystania limitu w rachunku	(27 795)	(5 564)
Koszty z tytułu odroczonej płatności z tytułu nabycia wierzytelności	(40 471)	(40 288)
Koszty z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	(65 129)	(16 255)
Koszty z tytułu wyemitowanych obligacji	(39 829)	(9 010)
Pozostałe koszty	(86 026)	(8 315)
Koszty z tytułu transakcji zabezpieczających CIRS (netto)	(86 026)	(8 315)
Razem	(259 257)	(79 432)

6. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi.

Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Bank za wykonanie czynności niezwiązanych bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Bank w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od kredytów i pożyczek wobec klientów o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

Do kosztów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, zapłacone w związku z pozyskaniem przez Bank finansowaniem o nieustalonym harmonogramie przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej oraz związanych z programami emisji.

INFORMACJE FINANSOWE

PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Przychody z tytułu opłat i prowizji od kredytów i pożyczek wobec klientów, w tym:		
z tytułu opłaty za wycenę nieruchomości	11 067	6 461
	5 063	4 085
Razem	11 067	6 461

KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Sporządzenie przez rzeczoznawców majątkowych ekspertyz Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości (BHWN)	(7 642)	(7 185)
Koszty związane z programem emisji obligacji	(2 632)	(799)
Koszty związane z liniami kredytowymi	(2 890)	(973)
Koszty związane z programami emisji listów zastawnych	(982)	(641)
Koszty ubezpieczenia kredytów	(1 321)	(386)
Prowizje za usługi operacyjne banków	(145)	(113)
Koszty windykacji i pośrednictwa sprzedaży zabezpieczeń	(12)	-
Razem	(15 623)	(10 097)

7. WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ KLASYFIKACJA

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (zarówno przeznaczonych do obrotu jak i wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

W pozycji tej ujmowana jest również część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych (IRS).

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Instrumenty pochodne	(264)	-
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych IRS przed desygnacją do rachunkowości zabezpieczeń	(240)	-
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych IRS z tytułu nieefektywności rachunkowości zabezpieczeń	(24)	-
Instrumenty dłużne	(1)	1
Razem	(265)	1

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne IRS wyłącznie w celach zabezpieczających.

8. WYNIK Z POZYCJI WYMIANY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ KLASYFIKACJA

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX-Forward oraz CIRS), w tym części nieefektywnej zabezpieczenia przepływów pieniężnych wynikających z tych instrumentów.

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Wynik z pozycji wymiany	294	(17)
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych (CIRS, FX-Forward) przed desygnacją do rachunkowości zabezpieczeń	5 767	(911)
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych (CIRS, FX-Forward) z tytułu nieefektywności rachunkowości zabezpieczeń	(5 070)	92
Razem	991	(836)

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne CIRS i FX-Forward wyłącznie w celach zabezpieczających.

Główny wpływ na nieefektywność rachunkowości zabezpieczeń mają zmiany wartości korekt ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego (CVA/DVA).

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową.

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Przychody uboczne	1 308	878
Inne	5	9
Razem	1 313	887

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Koszty uboczne	(1 250)	(829)
Inne	(46)	(13)
Razem	(1 296)	(842)

W kosztach ubocznych za 2017 rok zaprezentowano 1.150 tys. PLN kosztów z tytułu dostarczonych przez rzeczoznawców protokołów z inspekcji nieruchomości, dla których wierzytelności nie mogły zostać nabyte przez PKO Bank Hipoteczny SA. Zgodnie z warunkami umowy nabycia wierzytelności, koszty te obciążają PKO Bank Polski SA, w związku z powyższym zostały zrefakturowane, co zostało zaprezentowane w przychodach ubocznych. W 2016 roku było to 757 tys. PLN.

10. WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I REZERW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady rachunkowości dotyczące rozpoznania wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw zostały opisane dla poszczególnych pozycji odpowiednio w Notach 16, 19 oraz 28. Na wynik z tytułu odpisów składają się utworzenia oraz rozwiązywania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw.

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I REZERW	Nota	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Wynik na odpisach na należności od banków	16	-	-
Wynik na odpisach na kredyty i pożyczki wobec klientów	19	(3 309)	(1 561)
Wynik na rezerwie na udzielone zobowiązania	28	26	(49)
Razem		(3 283)	(1 610)

11. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE

Zasady rachunkowości
Informacje finansowe:
Ogólne koszty administracyjne
Świadczenia pracownicze
Koszty rzeczowe

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	<p>Świadczenia pracownicze obejmują koszty wynagrodzeń oraz ubezpieczeń społecznych (w tym z tytułu składek na świadczenia emerytalno – rentowe, które szczegółowo opisano w Nocie 28 „Rezerwy”).</p> <p>Bank tworzy również w ciężar kosztów wynagrodzeń rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.</p> <p>Świadczenia pracownicze obejmują również program zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie wartości księgowej akcji rozliczonych w środkach pieniężnych. Program został opisany w Nocie 34.4 „Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku”.</p>
KOSZTY RZECZOWE	Ujmuje się tu m.in. następujące pozycje: koszty usług z tytułu czynności wspomagających oraz obsługi kredytów świadczonych w ramach Umowy Outsourcingowej (opisanej w Nocie 34.1 „Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo”), koszty usług obcych wynikających

	z innych umów, koszty wynajmu nieruchomości oraz koszty informatyczne. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.
AMORTYZACJA	Zasady amortyzacji szczegółowo opisano w Nocie 21 „Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe”
PODATKI I OPŁATY	Ujmuje się tu m.in. następujące pozycje: podatek od czynności cywilnoprawnych (PCC), opłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG) oraz Komisję Nadzoru Finansowego (KNF).

INFORMACJE FINANSOWE

OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Świadczenia pracownicze	(16 063)	(13 781)
Koszty rzeczowe	(20 622)	(13 287)
Amortyzacja, w tym:	(1 487)	(1 223)
rzeczowe aktywa trwałe	(271)	(233)
wartości niematerialne	(1 216)	(990)
Podatki i opłaty, w tym:	(2 875)	(6 688)
PCC (z tytułu podwyższenia kapitału zakładowego)	(2 000)	(2 500)
opłaty BFG	(31)	(3 951)
opłaty KNF	(583)	(82)
Razem	(41 047)	(34 979)
ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Wynagrodzenia, w tym:	(13 748)	(12 107)
rezerwa na świadczenia emerytalno-rentowe	(24)	(32)
Narzuty na wynagrodzenia	(1 690)	(1 275)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(625)	(399)
Razem	(16 063)	(13 781)
KOSZTY RZECZOWE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Usługi z tytułu czynności wspomagających świadczonych w ramach Umowy Outsourcingowej	(2 812)	(3 517)
Obsługa kredytów udzielonych oraz nabytych wierzytelności świadczona w ramach Umowy Outsourcingowej	(10 644)	(4 085)
Usługi obce z tytułu innych umów	(2 037)	(1 497)
Koszty informatyczne	(1 537)	(1 209)
Czynsze	(1 943)	(1 840)
Leasing operacyjny	(246)	(243)
Pozostałe	(1 403)	(896)
Razem	(20 622)	(13 287)

12. PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

1 lutego 2016 roku weszła w życie ustawa z 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych. Podstawę opodatkowania, w przypadku banków, stanowi nadwyżka sumy aktywów podmiotu ponad 4 miliardy PLN wynikająca z zestawienia obrotów i sald na koniec każdego miesiąca. Banki są uprawnione do pomniejszenia podstawy opodatkowania m.in. o wartość funduszy własnych, a także wartość posiadanych skarbowych papierów wartościowych. Stawka podatku wynosi 0,0366% miesięcznie, a podatek jest płacony miesięcznie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu którego dotyczy. Zapłacony podatek nie stanowi kosztu uzyskania przychodu na potrzeby podatku dochodowego od osób prawnych. Wysokość kosztu z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych za rok 2017 wyniosła 31.699 tys. PLN, natomiast za 2016 rok 4.324 tys. PLN.

13. PODATEK DOCHODOWY

Zasady rachunkowości
Informacje finansowe:
Obciążenie podatkowe
Uzgodnienie efektywnej stopy podatkowej
Zobowiązanie/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego
Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego, netto

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

UJĘCIE	Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych, ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w innych dochodach całkowitych.
PODATEK BIEŻĄCY	Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują m.in.: przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy z tytułu utraty wartości należności oraz rezerwy na zobowiązania.
PODATEK ODROZCZONY	<p>Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością księgową. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego, z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz wyceny instrumentów zabezpieczających odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.</p> <p>Wartość księgową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.</p> <p>Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne.</p> <p>Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.</p>

OBCIĄŻENIE PODATKOWE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Bieżące obciążenie podatkowe	(11 735)	-
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(8 241)	(5 036)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(19 976)	(5 036)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	2 564	4 213
Razem	(17 412)	(823)
UZGODNIENIE EFEKTYWNEJ STOPY PODATKOWEJ	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	71 395	18 260
Podatek dochodowy według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej (19%)	(13 565)	(3 469)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(6 440)	(1 567)
opłaty BFG	(6)	(241)
PCC od podwyższenia kapitału zakładowego	(380)	(475)
podatek od niektórych instytucji finansowych	(6 023)	(822)
koszty PFRON	(15)	(13)
wpływ pozostałych różnic trwałych	(16)	(16)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym ulga na nowe technologie	29	-
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(19 976)	(5 036)
Efektywna stopa podatkowa	27,98%	27,58%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	(8 241)	(5 036)
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat	(11 734)	-
ZOBOWIĄZANIE/NALEŻNOŚĆ Z TYTUŁU BIEŻĄCEGO PODATKU DOCHODOWEGO	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	3 507	-
Należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	-

Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego zostało uregulowane w terminie ustawowym.

AKTYWA/REZERWA Z TYTUŁU PODATKU ODROTCZONEGO NETTO	31.12.2016	Rachunek zysków i strat	Inne dochody całkowite	31.12.2017
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności od klientów	2 838	2 897	-	5 735
Odsetki naliczone i dyskonto od papierów wartościowych	219	346	-	565
Korekta wyceny metodą liniową i ESP portfela kredytowego	7 217	6 253	-	13 470
Korekta wyceny metodą liniową i ESP emisji własnych	1 229	976	-	2 205
Koszty zapłacone rozliczane na wynik w czasie	735	325	-	1 060
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	2	8	-	10
Wycena papierów wartościowych	0	(0)	619	619
Wycena instrumentów pochodnych	171	4 960	492	5 623
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	12 411	15 765	1 111	29 287
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				-
Odsetki naliczone od zobowiązań wobec banków	2 618	(474)	-	2 144
Odsetki naliczone oraz dyskonto od zobowiązań z tytułu emisji	1 491	4 789	-	6 280
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	349	603	-	952
Rezerwy na koszty	1 089	548	-	1 637
Strata podatkowa	4 723	(2 361)	-	2 362
Wycena papierów wartościowych	59	-	(21)	38
Wycena instrumentów pochodnych	4 522	4 419	3 696	12 637
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	14 851	7 524	3 675	26 049
Aktywa/(Rezerwa) z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	2 440	(8 241)	2 564	(3 237)

Rozpoznanie aktywa z tytułu podatku odroczonego na poniesionej stracie podatkowej wynika z dokonanej na podstawie projekcji podatkowej oceny możliwości jej rozliczenia w okresie przewidzianym przepisami prawa podatkowego.

14. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

METODOLOGIA

PODSTAWOWY ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.
ROZWODNIONY ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

INFORMACJE FINANSOWE

ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	51 419	13 224
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	967 123	533 060
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	0,05	0,02

Zarówno w 2017 roku, jak i w 2016 roku nie występowały instrumenty rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję. W związku z powyższym wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

15. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Pozycja „Kasa, środki w Banku Centralnym” obejmuje gotówkę ujmowaną w wartości nominalnej oraz środki na rachunku bieżącym i lokaty w Banku Centralnym wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również ewentualne odsetki od tych środków.

INFORMACJE FINANSOWE

KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	31.12.2017	31.12.2016
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	561	16 033
Gotówka	-	-
Razem	561	16 033

REZERWA OBOWIĄZKOWA

Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Bank utrzymywał odpowiednio rezerwę obowiązkową w wysokości 670 tys. PLN oraz 15.507 tys. PLN. Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy referencyjnej. Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku oprocentowanie to wyniosło 1,35%.

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

16. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Należności od banków są to aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej pomniejszone o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Jeżeli dla należności nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, należność wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

INFORMACJE FINANSOWE

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	31.12.2017	31.12.2016
Lokaty w bankach	-	-
Rachunki bieżące	5 350	12 994
Razem brutto	5 350	12 994
Odpis z tytułu utraty wartości należności	-	-
Razem netto	5 350	12 994

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało opisane w Nocie 38 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

17. POCHODNE INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Zasady rachunkowości

Rodzaje strategii zabezpieczających stosowanych przez Bank

Informacje finansowe

Wartość księgową/wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji na dzień 31 grudnia 2017 roku

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji na dzień 31 grudnia 2016 roku

Zmiana innych dochodów całkowitych z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

STOSOWANIE RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	<p>Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Bank, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,▪ oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,▪ w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,▪ efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,▪ zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.
ZAPRZESTANIE STOSOWANIA RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	<p>Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń gdy:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych oraz rozlicza do rachunku zysków i strat przez okres, w którym pozycja zabezpieczana trafia do rachunku zysków i strat,▪ zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych oraz rozlicza do rachunku zysków i strat przez okres, w którym pozycja zabezpieczana trafia do rachunku zysków i strat,▪ zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,▪ powiązanie zabezpieczające zostało unieważnione.
ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ	<p>Bank nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.</p>
ZABEZPIECZENIE PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	<p>Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.</p> <p>Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach</p>

całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”. Ponadto kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat odpowiednio do pozycji „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”, w tym samym okresie lub okresach, w których wpływ zabezpieczanej transakcji jest odnoszony na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS oraz FX-Forward).

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

RODZAJE STRATEGII ZABEZPIEZAJĄCYCH STOSOWANYCH PRZEZ BANK

STRATEGIA 1	ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH GENEROWANYCH PRZEZ KREDYTY HIPOTECZNE W PLN Z TYTUŁU ZMIAN REFERENCYJNYCH STÓP PROCENTOWYCH ORAZ LISTY ZASTAWNE DENOMINOWANE W WALUCIE WYMIENIALNEJ Z TYTUŁU ZMIAN KURSU WALUTOWEGO Z WYKORZYSTANIEM INSTRUMENTÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH CIRS ORAZ FX-FORWARD
OPIS RELACJI ZABEZPIEZAJĄCEJ	Eliminacja zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne w PLN z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych oraz listy zastawne denominowane w walucie wymiennej z tytułu zmian kursu walutowego, z wykorzystaniem instrumentów zabezpieczających CIRS oraz serii transakcji FX-Forward w walucie wymiennej stanowiących zabezpieczenie ekspozycji walutowej o zapadalności w terminach płatności kuponów z listów zastawnych w walucie wymiennej.
ZABEZPIEZANE RYZYKO	Ryzyko walutowe i ryzyko stóp procentowych.
INSTRUMENTY ZABEZPIEZAJĄCE	<ul style="list-style-type: none"> transakcje CIRS (Cross-Currency Interest Rate Swap), w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę PLN, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę właściwą dla waluty wymiennej. W przypadku ogłoszenia przez sąd upadłości PKO Banku Hipotecznego SA, następuje automatyczne wydłużenie transakcji CIRS o 12 miesięcy na warunkach określonych w dniu zawarcia transakcji, opcjonalnie seria transakcji FX-Forward w walucie wymiennej stanowiących zabezpieczenie ekspozycji walutowej o zapadalności w terminach płatności kuponów z listów zastawnych w walucie wymiennej.
POZYCJA ZABEZPIEZANA	<ul style="list-style-type: none"> część portfela kredytów hipotecznych ujętych w rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych o zmiennym oprocentowaniu w PLN. Oprocentowanie kredytów jest indeksowane do stopy WIBOR 3M. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z zabezpieczenia, listy zastawne wyemitowane w walucie wymiennej o stałym oprocentowaniu.
OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEPŁYWÓW	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2018 roku – sierpień 2024 roku.
STRATEGIA 2	ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH KREDYTÓW PLN O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU, WYNIKAJĄCEJ Z RYZYKA ZMIAN STÓP PROCENTOWYCH, Z WYKORZYSTANIEM TRANSAKCJI IRS
OPIS RELACJI ZABEZPIEZAJĄCEJ	Eliminacja zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
ZABEZPIEZANE RYZYKO	Ryzyko stóp procentowych.

INSTRUMENTY ZABEZPIEZAJĄCE	Transakcje IRS (Interest Rate Swap), w których Bank płaci kupon oparty na zmiennej stopie WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty na stałej stopie od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
POZYCJA ZABEZPIECZANA	Część portfela złotych kredytów indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z zabezpieczenia.
OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEPEŁYWÓW	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2018 roku – wrzesień 2021 roku.

INFORMACJE FINANSOWE

WARTOŚĆ KSIĘGOWA/WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW POCHODNYCH STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE PRZEPEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ZWIĄZANYCH ZE STOPĄ PROCENTOWĄ I/LUB KURSEM WALUTOWYM	31.12.2017		31.12.2016	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	-	377	-	-
CIRS	-	217 009	27 709	-
FX-Forward	338	391	99	113
Razem	338	217 777	27 808	113

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne wyłącznie w celach zabezpieczających.

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY DO REALIZACJI NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS						
PLN fixed-float	-	-	-	265 000	-	265 000
CIRS						
float PLN sprzedaż	-	-	-	2 383 445	4 374 145	6 757 590
fixed EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	552 510	1 024 390	1 576 900
FX-Forward						
PLN sprzedaż	-	-	-	6 036	2 549	8 585
EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	1 224	509	1 733
PLN zakup	86	-	1 438	5 364	325	7 213
EUR sprzedaż (waluta oryginalna)	20	-	323	1 149	66	1 558

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY DO REALIZACJI NA 31 GRUDNIA 2016 ROKU	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS						
PLN fixed-float	-	-	-	-	-	-
CIRS						
float PLN sprzedaż	-	-	-	-	2 154 809	2 154 809
fixed EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	-	498 510	498 510
FX-Forward						
PLN sprzedaż	-	-	-	-	6 036	6 036
EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	-	1 224	1 224
PLN zakup	-	-	765	4 869	-	5 634
EUR sprzedaż (waluta oryginalna)	-	-	175	1 049	-	1 224

KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ORAZ WPŁYW NA INNE DOCHODY CAŁKOWITE	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na początek okresu brutto	(21 870)	-
Zyski /(Straty) odniesione na inne dochody całkowite w okresie	(333 532)	20 413
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat	(316 672)	42 283
- przychody odsetkowe	477	-
- koszty odsetkowe	(86 026)	(8 315)
- wynik z pozycji wymiany	(231 123)	50 598
Kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na koniec okresu brutto	(38 730)	(21 870)
Efekt podatkowy	7 358	4 155
Kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na koniec okresu netto	(31 372)	(17 715)
Niefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(5 094)	92
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	(16 860)	(21 870)
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	3 203	4 155
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	(13 657)	(17 715)

18. INSTRUMENTY FINANSOWE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WYZNACZONE JAKO WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Bank klasyfikuje do tej kategorii dany instrument finansowy, gdy:

- jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione,
- taka kwalifikacja instrumentu eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat),
- grupa instrumentów finansowych jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Banku.

Bank posiada politykę inwestycyjną, zgodnie z którą zarządza odrębnie portfelem aktywów finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz portfelem aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są klasyfikowane do tego portfela jako odrębnie zarządzana grupa aktywów finansowych, której wyniki oceniane są w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami polityki inwestycyjnej Banku.

INFORMACJE FINANSOWE

INSTRUMENTY FINANSOWE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WYZNACZONE JAKO WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	31.12.2017	31.12.2016
bony pieniężne NBP	-	79 987
Razem	-	79 987

INSTRUMENTY FINANSOWE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	-	79 987
Razem	-	79 987

Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Bank nie posiadał przeniesionych aktywów finansowych, które zostały wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Bank utrzymywałby zaangażowanie w tych aktywach. Bank nie posiadał również przeniesionych instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które nie zostały wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

19. KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW

Zasady rachunkowości

- Klasyfikacja i wycena kredytów i pożyczek
- Szacunki i oceny- odpisy z tytułu utraty wartości

Informacje finansowe

- Kredyty i pożyczki wobec klientów brutto
- Kredyty i pożyczki wobec klientów wg metod kalkulacji odpisów
- Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek- uzgodnienie ruchu w 2017 i 2016 roku

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

KLASYFIKACJA I WYCENA KREDYTÓW I POŻYCZEK	<p>Do kategorii kredytów, pożyczek Bank zalicza aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywa finansowe, które Bank zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży. <p>W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.</p> <p>Po początkowym ujęciu kredyty i pożyczki wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości. W przypadku kredytów i pożyczek, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, wycenia się je według kwoty wymaganej zapłaty.</p>
SZACUNKI I OCENY-ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	<p>Każdorazowo dla kredytu i pożyczki na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.</p> <p>Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Bank zalicza w szczególności informacje o następujących zdarzeniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> wystąpienie znaczących trudności finansowych dłużnika, niedotrzymanie postanowień umownych przez dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,

- przyznanie dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji dłużnika.

Ekspozycje kredytowe, w odniesieniu do których na poziomie indywidualnym nie zidentyfikowano obiektywnych przesłanek utraty wartości, poddawane są ocenie pod kątem utraty wartości grupy ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Pomiaru utraty wartości dokonuje się z wykorzystaniem portfelowych parametrów ryzyka, oszacowanych metodami statystycznymi. Jeśli w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej strata zostanie rozpoznana, tworzony jest na nią adekwatny odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Jeśli na poziomie indywidualnej ekspozycji strata nie zostanie rozpoznana, ekspozycja podlega zaszeregowaniu do portfela aktywów o podobnej charakterystyce ocenianego grupowo i obejmowana jest ustalonym dla danej grupy odpisem z tytułu zaistniałej niezareportowanej straty (odpisem IBNR).

Kwotę odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości i odpisu IBNR stanowi różnica między wartością księgową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszone o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy szacowaniu odpisów wykorzystuje się następujące parametry portfelowe:

- stopy odzysku oszacowane dla grup ekspozycji o określonej charakterystyce,
- prawdopodobieństwo zareportowania straty na poziomie indywidualnym (w odniesieniu do ekspozycji z portfela IBNR).

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wykluczyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie. Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanej odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W Nocie 4.2 przedstawiono zasady w zakresie szacowania oczekiwanych strat kredytowych, które w związku z wejściem w życie postanowień MSSF 9 będą stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

INFORMACJE FINANSOWE

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW BRUTTO	31.12.2017	31.12.2016
Sektor niefinansowy, w tym:	16 047 541	8 249 659
mieszkaniowe, w tym:	16 047 541	8 249 659
kredyty udzielone	5 251 206	2 319 574
nabyte wierzytelności	10 796 335	5 930 085
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wobec klientów	(5 068)	(1 759)
Kredyty i pożyczki wobec klientów netto	16 042 473	8 247 900

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW WEDŁUG METOD KALKULACJI ODPISÓW	31.12.2017	31.12.2016
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	-	-
ze stwierdzoną utratą wartości	-	-
bez stwierdzonej utraty wartości	-	-
Wyceniane według metody portfelowej, ze stwierdzoną utratą wartości	2 834	-
Wyceniane według metody grupowej (IBNR)	16 044 707	8 249 659
Kredyty i pożyczki wobec klientów brutto	16 047 541	8 249 659
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	-	-
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej	(861)	-
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR)	(4 207)	(1 759)
Odpisy - razem	(5 068)	(1 759)
Kredyty i pożyczki wobec klientów netto	16 042 473	8 247 900

ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK- UZGODNIENIE RUCHU ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	ZWIĘKSZENIA			ZMNIJSZENIA		Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość na początek okresu	Utworzenie w okresie	Rozwiązanie w okresie	Spisania aktywów i rozliczenia	Wartość na koniec okresu	
Należności od banków	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 759	7 509	4 200	-	5 068	(3 309)
Sektor niefinansowy	1 759	7 509	4 200	-	5 068	(3 309)
kredyty mieszkaniowe	1 759	7 509	4 200	-	5 068	(3 309)
Rezerwa na udzielone zobowiązania	80	18	44	-	54	26
Razem	1 839	7 527	4 244	-	5 122	(3 283)

ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK- UZGODNIENIE RUCHU ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU	ZWIĘKSZENIA			ZMNIJSZENIA		Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość na początek okresu	Utworzenie w okresie	Rozwiązanie w okresie	Spisania aktywów i rozliczenia	Wartość na koniec okresu	
Należności od banków	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	198	3 003	1 442	-	1 759	(1 561)
Sektor niefinansowy	198	3 003	1 442	-	1 759	(1 561)
kredyty mieszkaniowe	198	3 003	1 442	-	1 759	(1 561)
Rezerwa na udzielone zobowiązania	31	58	9	-	80	(49)
Razem	229	3 061	1 451	-	1 839	(1 610)

W 2017 roku Bank zakupił, na podstawie podpisanej 17 listopada 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Ramowej Sprzedaży Wierzytelności, portfele wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie w kwocie 5.553.538 tys. PLN, natomiast w 2016 roku w kwocie 5.751.707 tys. PLN. Cena nabycia została ustalona na poziomie wartości rynkowej w oparciu o wycenę dokonaną przez niezależnego rzeczoznawcę. Nabyte wierzytelności zostały ujawnione w księgach Banku w uzgodnionych w Umowach Sprzedaży Wierzytelności datach przeniesienia, w których Bank nabywał prawa do wpływów z poszczególnych portfeli oraz przyjmował odpowiedzialność za wszelkie koszty i ryzyka ekonomiczne związane z wierzytelnościami wchodzącymi w ich skład. Zakup portfeli wierzytelności został sfinansowany zobowiązaniem, którego charakter został opisany w Nocie 23.

Docelowo Bank refinansuje nabywane portfele wierzytelności głównie poprzez emisję hipotecznych listów zastawnych.

Kredyty udzielone oraz nabyte wierzytelności, które zostały wpisane do Rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych, stanowią zabezpieczenie wyemitowanych przez Bank listów zastawnych, co zostało opisane w Nocie 25.

Informacje o jakości portfela kredytowego zostały przedstawione również w Nocie 38.6.3.

20. INWESTYCYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy to skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat. Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej od aktywów dostępnych do sprzedaży rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

INFORMACJE FINANSOWE

INWESTYCYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	31.12.2017	31.12.2016
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	830 489	203 019
emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN	830 489	203 019
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-	-
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	830 489	203 019
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	-	-
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	830 489	203 019
INWESTYCYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	100 797	-
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-
powyżej 1 roku do 5 lat	614 260	195 315
powyżej 5 lat	115 432	7 704
Razem	830 489	203 019

FUNDUSZ OCHRONY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH

Na 31 grudnia 2017 roku Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych (dalej: „FOŚG”) wynosił 10,1 tys. PLN, a Bank utrzymywał na pokrycie FOŚG aktywa w wysokości 20,2 tys. PLN. Na 31 grudnia 2016 roku było to odpowiednio 377,5 tys. PLN oraz 450,1 tys. PLN. Zarówno na 31 grudnia 2017 roku jak również 31 grudnia 2016 roku Bank nie posiadał środków objętych ochroną gwarancyjną.

21. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Zasady rachunkowości
Wartości niematerialne
Rzeczowe aktywa trwałe
Nakłady ponoszone w terminie późniejszym
Odpisy amortyzacyjne
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych
Szacunki i oceny
Okresy amortyzacyjne

Informacje finansowe

Wartości niematerialne za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 oraz dane porównawcze za 2016 rok
Rzeczowe aktywa trwałe za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 oraz dane porównawcze za 2016 rok

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

<p>WARTOŚCI NIEMATERIALNE</p>	<p>Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.</p> <p>Ujęcie wartości niematerialnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oprogramowanie - nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości. Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia, ▪ pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, ▪ koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.
<p>RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE</p>	<p>Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.</p>
<p>NAKLADY</p>	<p>Wartość księgową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania.</p>
<p>ODPISY AMORTYZACYJNE</p>	<p>Amortyzacja naliczana jest od wszystkich rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.</p>
<p>ODPISY AKTUALIZUJĄCE Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NIEFINANSOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH</p>	<p>Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takich przesłanek oraz corocznie w przypadku wartości niematerialnych niepodlegających amortyzacji Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość księgową składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość księgową niektórych składników aktywów trwałych.</p> <p>W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.</p> <p>Odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.</p>
<p>SZACUNKI I OCENY</p>	<p>Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów</p>

	<p>trwałych oraz wartości niematerialnych uwzględniane są następujące czynniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp., utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych, prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów, oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji, inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów. <p>W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych, przyjmuje się szacowany okres użytkowania.</p> <p>Dla rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.</p>														
OKRESY AMORTYZACYJNE	<p>Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych stosowane w PKO Banku Hipotecznym SA:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE</th> <th>OKRESY</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)</td> <td>10 lat</td> </tr> <tr> <td>Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy</td> <td>od 2 do 5 lat</td> </tr> <tr> <td>Zespoły komputerowe</td> <td>3 lata</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <th>WARTOŚCI NIEMATERIALNE</th> <th>OKRESY</th> </tr> <tr> <td>Oprogramowanie</td> <td>od 2 do 5 lat</td> </tr> </tbody> </table>	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	OKRESY	Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat	Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 5 lat	Zespoły komputerowe	3 lata			WARTOŚCI NIEMATERIALNE	OKRESY	Oprogramowanie	od 2 do 5 lat
RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	OKRESY														
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat														
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 5 lat														
Zespoły komputerowe	3 lata														
WARTOŚCI NIEMATERIALNE	OKRESY														
Oprogramowanie	od 2 do 5 lat														

INFORMACJE FINANSOWE

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Wartości niematerialne w budowie	Oprogramowanie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	2 670	4 145	6 815
Zakupy	1 488	-	1 488
Transfery	(4 158)	4 158	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	(0)	8 303	8 303
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	-	(1 503)	(1 503)
Amortyzacja	-	(1 216)	(1 216)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	-
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na koniec okresu	-	(2 719)	(2 719)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	2 670	2 642	5 312
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	(0)	5 584	5 584

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU	Wartości niematerialne w budowie	Oprogramowanie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	-	3 689	3 689
Zakupy	2 670	456	3 126
Transfery	-	-	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	2 670	4 145	6 815
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	-	(513)	(513)
Amortyzacja	-	(990)	(990)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	-
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na koniec okresu	-	(1 503)	(1 503)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	-	3 176	3 176
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	2 670	2 642	5 312

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku były w 2017 roku nakłady na dostosowanie Modułu Rejestru i Rachunku Zabezpieczenia w systemie centralnym na kwotę 1.133 tys. PLN. W związku z zakończeniem procesu dostosowywania został on przyjęty do użytkowania.

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Inwestycje w obce środki trwałe	Maszyny i urządzenia	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	-	34	534	397	965
Zakupy	83	-	172	6	261
Transfery	(83)	-	83	-	-
Likwidacja i sprzedaż	-	-	-	-	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	-	34	789	403	1 226
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-	(3)	(253)	(129)	(385)
Amortyzacja	-	(3)	(188)	(80)	(271)
Likwidacja i sprzedaż	-	-	-	-	-
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-	(6)	(441)	(209)	(656)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	-	31	281	268	580
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	-	28	348	194	570

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Inwestycje w obce środki trwałe	Maszyny i urządzenia	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	-	28	400	376	804
Zakupy	6	-	144	21	171
Transfery	(6)	6	-	-	-
Likwidacja i sprzedaż	-	-	(10)	-	(10)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	-	34	534	397	965
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-	(0)	(106)	(51)	(157)
Amortyzacja	-	(3)	(152)	(78)	(233)
Likwidacja i sprzedaż	-	-	5	-	5
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-	(3)	(253)	(129)	(385)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	-	28	294	325	647
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	-	31	281	268	580

W pozycji *Inne* zaprezentowano głównie wartość wyposażenia biur Banku w meble.

22. INNE AKTYWA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Aktywa finansowe ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, obejmującej również ewentualne odsetki od tych aktywów, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości. Aktywa niefinansowe wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii aktywów ujętych w tej pozycji.

INFORMACJE FINANSOWE

INNE AKTYWA	31.12.2017	31.12.2016
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	9 085	5 845
nierozliczone koszty związane z kredytem odnawialnym w rachunku bieżącym	2 583	1 100
nierozliczone koszty związane z programem emisji obligacji	684	528
nierozliczone koszty związane z programami emisji listów zastawnych	2 309	2 239
pozostałe	3 509	1 978
Nierozliczone prowizje od udzielanych kredytów w części odpowiadającej niewypłaconemu kapitałowi	7 946	7 020
Rozliczenia z tytułu ekspertyz Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości (BHWN)	66	1 190
Rozliczenia publiczno-prawne	99	324
Pozostałe	33	1
Razem	17 229	14 380

23. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania wobec banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązanie z tytułu kredytów w rachunku bieżącym	1 627 461	393 793
Zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności	2 497 918	3 038 039
Razem	4 125 379	3 431 832

ZOBOWIĄZANIE Z TYTUŁU KREDYTÓW W RACHUNKU BIEŻĄCYM

KREDYTOdawca	Data podpisania umowy	Okres kredytowania	Kwota przyznanego kredytu	Kwota udostępnionego kredytu	Zobowiązanie wg. stanu na 31 grudnia 2017 roku
PKO Bank Polski SA	29.10.2015 r.	3 lata	900 000	900 000	-
PKO Bank Polski SA	02.02.2017 r.	3 lata	1 500 000	1 500 000	1 477 453
Inny bank	05.06.2017 r.	1 rok	150 000	150 000	150 008
Razem			2 550 000	2 550 000	1 627 461

ZOBOWIĄZANIE Z TYTUŁU NABYCIA WIERZYTELNOŚCI

W pozycji zobowiązanie z tytułu płatności za nabycie wierzytelności prezentuje się zobowiązanie wynikające z przeprowadzonych transakcji nabycia od PKO Banku Polskiego SA portfeli wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie opisanych w Nocie 19. Termin płatności zobowiązania z tytułu nabycia wierzytelności jest każdorazowo uzgadniany przez strony w Umowie Sprzedaży Wierzytelności. Dla wierzytelności nabytych w roku 2017, strony uzgodniły, że płatność nastąpi najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia przeniesienia. W przypadku braku uregulowania zobowiązania w przeciagu 1 miesiąca od dnia przeniesienia, cena zostanie powiększona o odsetki. Docelowo Bank refinansuje nabywane portfele wierzytelności głównie poprzez emisję hipotecznych listów zastawnych. Zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności według stanu na 31 grudnia 2017 roku w całości dotyczy portfeli nabywanych w 4 kwartale 2017 roku.

24. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania wobec klientów, ze względu na brak możliwości ustalenia harmonogramu, wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania wobec ludności	2 099	1 549
Środki z tytułu nadpłaty kredytów	2 099	1 549
Razem	2 099	1 549

25. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH

Zasady rachunkowości
Informacje finansowe
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych
Okres spłaty zobowiązań z tytułu wyemitowanych listów zastawnych
Wyemitowane listy zastawne na 31 grudnia 2017 roku
Zabezpieczenie hipotecznych listów zastawnych

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	31.12.2017	31.12.2016
Instrumenty finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu - hipoteczne listy zastawne	8 883 213	3 232 117
Razem	8 883 213	3 232 117

OKRES SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	31.12.2017	31.12.2016
od 1 roku do 5 lat	4 102 528	1 030 566
powyżej 5 lat	4 780 685	2 201 551
Razem	8 883 213	3 232 117

WYEMITOWANE LISTY ZASTAWNE NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

ISIN	Waluta	Wartość nominalna	Oprocentowanie na 31.12.2017r.	Stopa + marża	Data emisji	Termin wykupu	Rynek notowań
PLPKOHP00017	PLN	30 000	2,48%	WIBOR3M + 0,75 p.p.	11.12.2015r.	11.12.2020r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00025	PLN	500 000	2,38%	WIBOR3M + 0,65 p.p.	27.04.2016r.	28.04.2021r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00033	PLN	500 000	2,31%	WIBOR3M + 0,59 p.p.	17.06.2016r.	18.06.2021r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1508351357	EUR	500 000	0,125%	stopa stała w okresie	24.10.2016r.	24.06.2022r.	LuxSE, rynek równoległy GPW
XS1559882821	EUR	25 000	0,82%	stopa stała w okresie	02.02.2017r.	02.02.2024r.	LuxSE
XS1588411188	EUR	500 000	0,625%	stopa stała w okresie	30.03.2017r.	24.01.2023r.	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00041	PLN	500 000	2,42%	WIBOR3M + 0,69 p.p.	28.04.2017r.	18.05.2022r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00058	PLN	265 000	2,69%	stopa stała w okresie	22.06.2017r.	10.09.2021r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1690669574	EUR	500 000	0,75%	stopa stała w okresie	27.09.2017r.	27.08.2024r.	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00066	PLN	500 000	2,32%	WIBOR3M + 0,60 p.p.	27.10.2017r.	27.06.2023r.	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1709552696	EUR	54 000	0,467%	stopa stała w okresie	02.11.2017r.	03.11.2022r.	LuxSE

W 2017 roku Bank przeprowadził 7 emisji listów zastawnych o łącznej wartości 1.265.000 tys. PLN oraz 1.079.000 tys. EUR.

Na 31 grudnia 2017 roku wyemitowane listy zastawne denominowane w PLN oraz w EUR posiadały rating agencji ratingowej Moody's Investors Service na poziomie Aa3, tj. najwyższym możliwym do osiągnięcia przez polskie papiery wartościowe. Ograniczeniem poziomu ratingu polskich papierów wartościowych jest country ceiling Polski dla instrumentów dłużnych, obecnie na poziomie Aa3.

Łączna wartość nominalna wyemitowanych hipotecznych listów zastawnych na 31 grudnia 2017r. wynosiła 8.880.851 tys. PLN, natomiast na 31 grudnia 2016 roku 3.242.000 tys. PLN.

ZABEZPIECZENIE HIPOTECZNYCH LISTÓW ZASTAWNYCH

Zabezpieczeniem hipotecznych listów zastawnych są wierzytelności zabezpieczone hipoteką wpisaną na pierwszym miejscu. Dodatkowo podstawą emisji hipotecznych listów zastawnych mogą być także środki Banku:

- ulokowane w papierach wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Narodowy Bank Polski, Europejski Bank Centralny, rządy i banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy

Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat, oraz Skarb Państwa,

- ulokowane w Narodowym Banku Polskim,
- posiadane w gotówce.

Wartość nominalna kredytów wpisanych do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych i stanowiących zabezpieczenie emisji hipotecznych listów zastawnych na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 11.103.708 tys. PLN natomiast wartość nominalna dodatkowego zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych wyemitowanych przez Skarb Państwa wynosiła 251.000 tys. PLN. Na 31 grudnia 2016 roku było to odpowiednio 4.650.411 tys. PLN oraz 85.000 tys. PLN. W rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych zostały również ujęte transakcje CIRS, oraz FX-Forward zabezpieczające ryzyko walutowe wyemitowanych listów zastawnych denominowanych w EUR oraz transakcja IRS zabezpieczająca ryzyko stopy procentowej wyemitowanych listów zastawnych w PLN, których oprocentowanie jest stałe.

Rejestr zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych w 2017 roku oraz w latach poprzednich nie zawierał papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS), które nie spełniają wymagań określonych w paragrafie 1 artykułu 80 Wytycznych (UE) 2015/510 Europejskiego Banku Centralnego z 19 grudnia 2014 roku w sprawie implementacji ram prawnych polityki pieniężnej Eurosystemu (EBC/2014/60) (wersja przekształcona).

26. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI	31.12.2017	31.12.2016
Instrumenty finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu - obligacje	2 428 025	1 151 216
Razem	2 428 025	1 151 216

OKRES SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	364 083	183 326
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 048 540	734 801
od 3 miesięcy do 1 roku	1 015 402	233 089
Razem	2 428 025	1 151 216

W 2017 roku Bank wyemitował obligacje o łącznej wartości nominalnej 6.188.800 tys. PLN oraz wykupił obligacje o łącznej wartości nominalnej 4.904.600 tys. PLN. Zobowiązanie z tytułu wyemitowanych obligacji klasyfikowane jest jako zobowiązania wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Wartość nominalna wyemitowanych obligacji na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 2.440.200 tys. PLN.

WYEMITOWANE OBLIGACJE NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

OBLIGACJE	Wartość nominalna	Oprocentowanie	Data emisji	Termin wykupu
OW230118-B86	45 500	papier dyskontowy	07.08.2017r.	23.01.2018r.
OW150318-B90	642 200	papier dyskontowy	15.09.2017r.	15.03.2018r.
OW050318-B92	50 000	papier dyskontowy	29.09.2017r.	05.03.2018r.
OW230118-B93	23 600	papier dyskontowy	29.09.2017r.	23.01.2018r.
OW050318-B95	100 000	papier dyskontowy	02.10.2017r.	05.03.2018r.
OW160418-B96	30 000	papier dyskontowy	12.10.2017r.	16.04.2018r.
OW160418-B98	515 000	papier dyskontowy	16.10.2017r.	16.04.2018r.
OW161018-B99	15 000	papier dyskontowy	16.10.2017r.	16.10.2018r.
OW050218-B100	88 000	papier dyskontowy	20.10.2017r.	05.02.2018r.
OW230118-B101	162 800	papier dyskontowy	20.10.2017r.	23.01.2018r.
OW050218-B102	50 000	papier dyskontowy	25.10.2017r.	05.02.2018r.
OW261018-B103	4 100	papier dyskontowy	26.10.2017r.	26.10.2018r.
OW150218-B104	49 800	papier dyskontowy	02.11.2017r.	15.02.2018r.
OW301018-B105	20 000	papier dyskontowy	02.11.2017r.	30.10.2018r.
OW150518-B106	187 000	papier dyskontowy	15.11.2017r.	15.05.2018r.
OW230118-B108	117 500	papier dyskontowy	01.12.2017r.	23.01.2018r.
OW250618-B110	25 000	papier dyskontowy	15.12.2017r.	25.06.2018r.
OW090118-B111	15 100	papier dyskontowy	15.12.2017r.	09.01.2018r.
OW050418-B112	37 100	papier dyskontowy	20.12.2017r.	05.04.2018r.
OW200618-B113	30 000	papier dyskontowy	20.12.2017r.	20.06.2018r.
OW250618-B114	60 000	papier dyskontowy	20.12.2017r.	25.06.2018r.
OW270618-B115	100 000	papier dyskontowy	27.12.2017r.	27.06.2018r.
OW290318-B116	72 500	papier dyskontowy	29.12.2017r.	29.03.2018r.

27. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZOBOWIĄZANIA	Zobowiązania ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej ewentualne odsetki od tych zobowiązań. Zobowiązania niefinansowe wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii zobowiązań ujętych w tej pozycji.
KOSZTY DO ZAPŁACENIA	Bank tworzy rezerwy na przyszłe płatności w uzasadnionej wiarygodnie oszacowanej wartości niezbędnej do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego. Bank tworzy również rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	31.12.2017	31.12.2016
Koszty do zapłacenia	8 534	5 669
Inne zobowiązania, w tym:	8 907	6 527
wierzyciele różni	4 438	4 558
rozliczenia publiczno-prawne, w tym:	4 469	1 969
zobowiązanie z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych	3 991	1 332
Razem	17 441	12 196

28. REZERWY

Zasady rachunkowości
Zasady tworzenia rezerw
Rezerwy na sprawy sporne
Rezerwy na świadczenia emerytalno-rentowe
Rezerwy na udzielone zobowiązania o charakterze finansowym
Informacje finansowe
Rezerwy za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 oraz dane porównawcze za 2016 rok

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZASADY TWORZENIA REZERW	<p>Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Bank posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści, a także gdy można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty wypełnienia tego obowiązku.</p> <p>W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.</p> <p>Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat.</p>
REZERWY NA SPRAWY SPORNE	<p>Bank tworzy rezerwy na sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi, po uzyskaniu informacji od radcy prawnego o dużym prawdopodobieństwie przegrania sprawy sądowej lub postępowania administracyjnego.</p>
REZERWY NA ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE	<p>Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownicy PKO Banku Hipotecznego SA mają prawo do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Bank okresowo dokonuje wyliczenia rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.</p> <p>Rezerwa na wynikające z Kodeksu Pracy odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie sporządzanej okresowo wyceny. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego.</p> <p>Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nietyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.</p>
REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA O CHARAKTERZE FINANSOWYM I GWARANCYJNYM	<p>Rezerwy na udzielone zobowiązania o charakterze finansowym są wyznaczone poprzez określenie oczekiwanej wartości ekspozycji, która powstanie z udzielonego zobowiązania warunkowego. Wykorzystuje się w tym celu wskaźnik konwersji kredytowej (CCF) – oszacowany dla portfela ekspozycji o podobnej charakterystyce. Tak wyliczona wartość jest następnie podstawą do ustalenia wysokości rezerwy, bądź poprzez porównanie jej do wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z ekspozycji powstałej z udzielonego zobowiązania ustalonej metodą zindywidualizowaną, bądź z wykorzystaniem parametrów portfelowych oszacowanych za pomocą metod statystycznych (metoda portfelowa i grupowa).</p>

INFORMACJE FINANSOWE

REZERWY ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2017 roku, w tym:	60	80	140
Rezerwa krótkoterminowa	-	-	-
Rezerwa długoterminowa	60	80	140
Utworzenie/aktualizacja rezerw	24	(26)	(2)
Rozwiązanie	-	-	-
Stan na dzień 31 grudnia 2017 roku, w tym:	84	54	138
Rezerwa krótkoterminowa	-	-	-
Rezerwa długoterminowa	84	54	138

REZERWY ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2016 roku, w tym:	28	31	59
Rezerwa krótkoterminowa	-	-	-
Rezerwa długoterminowa	28	31	59
Utworzenie/aktualizacja rezerw	32	58	90
Rozwiązanie	-	(9)	(9)
Stan na dzień 31 grudnia 2016 roku, w tym:	60	80	140
Rezerwa krótkoterminowa	-	-	-
Rezerwa długoterminowa	60	80	140

29. KAPITAŁY WŁASNE I AKCJONARIAT BANKU

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

KAPITAŁY WŁASNE

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem.

Kapitały własne Banku:

- kapitał zakładowy wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku,
- kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku, efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku,
- kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat.

INFORMACJE FINANSOWE

KAPITAŁY WŁASNE	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał zakładowy	1 200 000	800 000
Kapitał z aktualizacji wyceny	(28 892)	(17 961)
Zysk / (Strata) z lat ubiegłych	(749)	(13 973)
Wynik okresu bieżącego netto	51 419	13 224
Kapitały własne razem	1 221 778	781 290

STRUKTURA KAPITAŁU AKCYJNEGO

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji (w PLN)	Wartość serii wg wartości nominalnej (w PLN)	Data podjęcia uchwały przez WZA	Data emisji	Data rejestracji w KRS
A	zwykłe	300 000 000	1	300 000 000	06.10.2014r.	06.10.2014 r.	24.10.2014r.
B	zwykłe	200 000 000	1	200 000 000	14.03.2016r.	07.04.2016r.	22.04.2016r.
C	zwykłe	200 000 000	1	200 000 000	01.07.2016r.	15.07.2016r.	28.07.2016r.
D	zwykłe	100 000 000	1	100 000 000	28.10.2016r.	18.11.2016r.	01.12.2016r.
E	zwykłe	150 000 000	1	150 000 000	21.03.2017r.	04.04.2017r.	12.04.2017r.
F	zwykłe	150 000 000	1	150 000 000	28.06.2017r.	04.07.2017r.	11.09.2017r.
G	zwykłe	100 000 000	1	100 000 000	18.10.2017r.	20.10.2017r.	16.11.2017r.
Razem		1 200 000 000		1 200 000 000			

Jedynym akcjonariuszem Banku na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku był PKO Bank Polski SA.

W 2017 roku miały miejsce 3 emisje akcji, a kapitał zakładowy został podwyższony łącznie o 400.000 tys. PLN.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 1.200.000.000 PLN i dzieli się na 1.200.000.000 (jeden miliard dwieście milionów) akcji zwykłych imiennych o wartości nominalnej 1 (jeden) PLN każda. Wyemitowane akcje PKO Banku Hipotecznego SA nie są uprzywilejowane i zostały w pełni opłacone.

POZOSTAŁE NOTY

30. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE UDZIELONE ORAZ OTRZYMANE

30.1. ZOBOWIĄZANIA UMOWNE

Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących nabycia wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych wynosiła 0 PLN.

30.2. UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku,
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Rezerwy tworzone są także na udzielone zobowiązania warunkowe obciążone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy. Udzielone zobowiązania warunkowe dotyczą przyznanych i nie wypłaconych kredytów.

INFORMACJE FINANSOWE

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	31.12.2017	31.12.2016
Linie i limity kredytowe		
kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych	682 932	611 793
Razem	682 932	611 793
w tym udzielone zobowiązania nieodwołalne	-	-

POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca włącznie	341 466	305 896
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	122 128	85 867
powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	196 507	186 633
powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	22 831	33 139
powyżej 5 lat	-	258
Razem	682 932	611 793

Informacje na temat rezerw utworzonych na zobowiązania warunkowe finansowe znajdują się w Nocie 28 „Rezerwy”.

30.3. UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA GWARANCYJNE

PKO Bank Hipoteczny SA nie udziela zobowiązań gwarancyjnych.

30.4. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE OTRZYMANE

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE OTRZYMANE WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	31.12.2017	31.12.2016
zobowiązania warunkowe otrzymane		
finansowe	927 200	506 207
gwarancyjne	1 984 900	1 000 000
Razem	2 912 100	1 506 207

Zobowiązania warunkowe otrzymane finansowe reprezentują uruchomione i dostępne odnawialne kredyty obrotowe w rachunku bieżącym, natomiast zobowiązania warunkowe otrzymane gwarancyjne wartość dostępnej gwarancji objęcia emisji obligacji.

UPRAWNIENIE DO SPRZEDAŻY LUB OBCIĄŻENIA ZASTAWEM ZABEZPIECZENIA USTANOWIONEGO NA RZECZ BANKU

Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku na rzecz Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Bank był uprawniony sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

31. SPRAWY SPORNE

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie występowały sprawy sporne.

32. UMOWY LEASINGU FINANSOWEGO I LEASINGU OPERACYJNEGO

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Bank w ramach normalnej działalności operacyjnej.

Bank jest stroną umów leasingu operacyjnego, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Bank jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

Bank jest stroną umowy leasingu operacyjnego na flotę samochodów, które zostały przekazane do użytkowania na okres 44 miesięcy za płatności czynszu leasingowego. Umowa nie może zostać wypowiedziana przez leasingobiorcę. Bank jest ponadto stroną umów najmu nieruchomości, w których mieści się siedziba Banku, biuro w Warszawie oraz centrum zapasowe. Umowa najmu siedziby została zawarta na okres 10 lat, zaś pozostałe umowy na czas nieokreślony. Okres wypowiedzenia tych umów wynosi od 6 do 12 miesięcy.

INFORMACJE FINANSOWE

ŁĄCZNA KWOTA PRZYSZŁYCH OPŁAT LEASINGOWYCH Z TYTUŁU NIEODWOŁALNEGO LEASINGU OPERACYJNEGO	31.12.2017	31.12.2016
Dla okresu wypowiedzenia:		
do 1 roku	1 266	1 340
od 1 roku do 5 lat	89	133
powyżej 5 lat	-	-
Razem	1 354	1 473

Opłaty leasingowe (w tym z tytułu umów najmu nieruchomości) ujęte jako koszt danego okresu, wyniosły 1.703 tys. PLN w 2017 roku i 1.722 tys. PLN w 2016 roku.

33. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się: Kasa, środki w Banku Centralnym, należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

INFORMACJE FINANSOWE

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31.12.2017	31.12.2016
Kasa, środki w Banku Centralnym	561	16 033
Bieżące należności od banków	5 350	12 994
Razem	5 911	29 027

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK - OTRZYMANE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Odsetki otrzymane z tytułu kredytów i pożyczek wobec klientów	386 277	126 417
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	367	1 209
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	8 232	153
Odsetki otrzymane od transakcji CIRS	2 496	-
Odsetki otrzymane od transakcji IRS	1 562	-
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	75	26
Pozostałe odsetki otrzymane	67	34
Razem	399 076	127 839

KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK - ZAPŁACONE	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Odsetki zapłacone z tytułu kredytu w rachunku bieżącym	23 134	5 559
Odsetki /dyskonto zapłacone z tytułu wyemitowanych listów zastawnych i obligacji	70 776	16 636
Odsetki zapłacone z tytułu płatności odroczonej	47 628	26 509
Odsetki zapłacone od transakcji CIRS	89 110	8 100
Odsetki zapłacone od transakcji IRS	2 913	-
Odsetki zapłacone z tytułu przekroczeń na rachunku bieżącym	6	5
Pozostałe odsetki zapłacone	1	94
Razem	233 568	56 903

34. TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

34.1 TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI KAPITAŁOWO

INFORMACJE FINANSOWE

DANE WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

PODMIOT	AKTYWA			
	Zakup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	Nierozliczone prowizje za sprzedaż kredytów	Pozostałe należności	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	4 134	61 733	9 070	338
Razem	4 134	61 733	9 070	338

PODMIOT	ZOBOWIĄZANIA				
	Kredyt w rachunku bieżącym	Nabycie wierzytelności	Listy zastawne i obligacje	Pozostałe zobowiązania	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	1 477 453	2 497 918	58 441	223 178	217 777
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	-	17	-
PKO Leasing SA	-	-	-	1	-
Razem	1 477 453	2 497 918	58 441	223 195	217 777

PODMIOT	Udzielone zobowiązania warunkowe	Otrzymane zobowiązania warunkowe
PKO Bank Polski SA	-	2 912 100
Razem	-	2 912 100

DANE ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 ROKU DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU

PODMIOT	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	Wynik z pozycji wymiany
PKO Bank Polski SA	(302)	(1 452)	183 998	168 177	(264)	(230 398)
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	184	-	-	-
PKO Leasing SA	-	-	324	-	-	-
Razem	(302)	(1 452)	184 507	168 177	(264)	(230 398)

DANE WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2016 ROKU

PODMIOT	AKTYWA			
	Zakup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	Nierozliczone prowizje za sprzedaż kredytów	Pozostałe należności	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	3 400	24 967	43 674	27 808
Razem	3 400	24 967	43 674	27 808

PODMIOT	ZOBOWIĄZANIA				
	Kredyt w rachunku bieżącym	Nabycie wierzytelności	Listy zastawne i obligacje	Pozostałe zobowiązania	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	393 793	3 038 039	29 782	5 410	113
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	-	16	-
Razem	393 793	3 038 039	29 782	5 426	113

PODMIOT	Udzielone zobowiązania warunkowe	Otrzymane zobowiązania warunkowe
PKO Bank Polski SA	-	1 506 207
Razem	-	1 506 207

DANE ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 ROKU DO 31 GRUDNIA 2016 ROKU

PODMIOT	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	Wynik z pozycji wymiany
PKO Bank Polski SA	588	(169)	74 017	55 230	92	49 688
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	159	-	-	-
PKO Leasing SA	-	-	310	-	-	-
Razem	588	(169)	74 486	55 230	92	49 688

Bank posiada rachunki bieżące oraz składał w ciągu okresu sprawozdawczego lokaty w PKO Banku Polskim SA. Ponadto Bank prowadzi strategiczną współpracę z PKO Bankiem Polskim SA. Sprzedaż kredytów mieszkaniowych oraz ich obsługa posprzedażowa, w zakresie nieobejmującym funkcji kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem, jest realizowana w ramach podpisanej 16 stycznia 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Outsourcingowej. W ramach tej umowy świadczone jest również wsparcie w zakresie czynności wspomagających.

Bank pozyskuje również finansowanie z PKO Banku Polskiego SA. 29 października 2015 roku PKO Bank Hipoteczny SA zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę odnawialnego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty limitu 900 mln PLN na okres 3 lat, który był uruchamiany w transzach. Na 31 grudnia 2017 roku kredyt był udostępniiony w kwocie 900 mln PLN. Ponadto 2 lutego 2017 roku PKO Bank Hipoteczny SA zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę odnawialnego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty limitu 1.500 mln PLN na okres 3 lat, który był uruchamiany w transzach. Na 31 grudnia 2017 roku kredyt był udostępniiony w kwocie 1.500 mln PLN.

30 września 2015 roku zawarto z PKO Bankiem Polskim SA Umowę programu emisji obligacji PKO Banku Hipotecznego SA do kwoty Programu 2 mld PLN w okresie 4 lat, oraz Umowę gwarancyjną na mocy której, w związku z podpisanymi do niej aneksami, Gwarant przyjmuje zobowiązanie do obejmowania Obligacji Emitenta na własny rachunek do kwoty 2 mld PLN. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku, w związku z podpisanym aneksem, wartość Programu wynosiła 3 mld PLN.

17 listopada 2015 roku podpisano z PKO Bankiem Polskim SA Umowę Ramową Sprzedaży Wierzytelności. Na jej podstawie w 2017 roku dokonano nabycia portfeli wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie o wartości 5.553.538 tys. PLN. Szczegółowy opis znajduje się w Notach 19 i 23.

9 listopada 2015 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA oraz z Powszechną Kasą Oszczędności Bank Polski SA – Oddziałem Domem Maklerskim PKO Banku Polskiego Umowę Programową. 30 sierpnia 2017 roku strony podpisały umowę zmieniającą i ujednolicającą do Umowy Programowej, w której zleca Domowi Maklerskiemu PKO Banku Polskiego pełnienie funkcji subemitenta usługowego.

PKO Bank Polski SA pełni również rolę aranżera i dealera w ramach zawartej 28 września 2016 roku Umowy Programowej, na podstawie której Bank przeprowadził i będzie przeprowadzał zagraniczne emisje listów zastawnych w ramach zatwierdzonego przez Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF) w Luksemburgu Prospektu Emisyjnego Podstawowego PKO Banku Hipotecznego SA.

Ponadto, w ramach transakcji z jednostkami powiązаныmi kapitałowo, PKO BP Finat Sp. z o.o. świadczy usługę prowadzenia ksiąg rachunkowych w zakresie gospodarki własnej oraz usługę kadrowo-płacową, natomiast PKO Leasing SA dostarcza samochody w ramach umowy leasingu.

W okresie sprawozdawczym Bank nie zawierał transakcji z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

34.2 TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI OSOBOWO

Na 31 grudnia 2017 roku jednostkami powiązanyymi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Hipotecznego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawało 11 podmiotów, natomiast według stanu na 31 grudnia 2016 roku 4 podmioty.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku w Banku nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

34.3 ŚWIADCZENIA DLA KLUCZOWEGO PERSONELU KIEROWNICZEGO PKO BANKU HIPOTECZNEGO

ŚWIADCZENIA DLA CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ

Zgodnie z Zasadami wynagradzania członków Rady Nadzorczej Spółki przyjętymi przez walne zgromadzenie akcjonariuszy 18 października 2017r. członkowie Rady Nadzorczej PKO Banku Hipotecznego SA w związku z pełnionymi funkcjami nie otrzymują wynagrodzenia. Wyjątek stanowią niezależni członkowie Rady Nadzorczej, którzy otrzymują miesięczne wynagrodzenie w wysokości równej przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wynagrodzenie zostaje podwyższone o 10% w przypadku gdy niezależny Członek Rady Nadzorczej uczestniczy w co najmniej jednym stałym Komitecie Rady Nadzorczej.

ŚWIADCZENIA DLA NIEZALEŻNYCH CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ	31.12.2017	31.12.2016
Artur Kluczny	7	-
Piotr Kwiecień	7	-
Razem rezerwa	14	-

ŚWIADCZENIA DLA CZŁONKÓW ZARZĄDU OTRZYMANE, NALEŻNE ORAZ POTENCJALNIE NALEŻNE

ŚWIADCZENIA DLA CZŁONKÓW ZARZĄDU	2017								
	Krótkoterminowe świadczenie pracownicze			Pozostałe świadczenie długoterminowe - zmienne wynagrodzenie w formie gotówkowej ³			Płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych		
	Wynagrodzenie 01.01.2017-31.12.2017 ¹	Inne otrzymane 01.01.2017-31.12.2017	Inne należne na 31.12.2017 ²	Otrzymane 01.01.2017-31.12.2017	Inne należne na 31.12.2017	Potencjalnie należne na 31.12.2017	Otrzymane 01.01.2017-31.12.2017	Należne na 31.12.2017	Potencjalnie należne na 31.12.2017
Rafał Kozłowski	612	203	-	18	-	137	98	-	291
Jakub Niesłuchowski	514	165	-	16	-	108	87	-	224
Marek Szcześniak	516	178	-	10	-	105	55	-	233
Członkowie Zarządu, którzy nie pełnili swoich funkcji w 2017 roku	-	-	-	1	-	2	5	-	2
Razem świadczenia dla Zarządu	1 642	546	-	45	-	352	245	-	750

ŚWIADCZENIA DLA CZŁONKÓW ZARZĄDU	2016								
	Krótkoterminowe świadczenie pracownicze			Pozostałe świadczenie długoterminowe – zmiennie wynagrodzenie w formie gotówkowej ³			Płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych		
	Wynagrodzenie 01.01.2016- 31.12.2016 ¹	Inne otrzymane 01.01.2016- 31.12.2016	Inne należne na 31.12.2016 ²	Otrzymane 01.01.2016- 31.12.2016	Inne należne na 31.12.2016	Potencjalnie należne na 31.12.2016	Otrzymane 01.01.2016- 31.12.2016	Należne na 31.12.2016	Potencjalnie należne na 31.12.2016
Rafał Kozłowski	611	130	-	-	-	53	-	-	135
Jakub Niesłuchowski	515	121	-	-	-	47	-	-	119
Marek Szcześniak	476	94	-	-	-	30	-	-	75
Członkowie Zarządu, którzy nie pełnili swoich funkcji w 2016 roku	-	192	-	-	-	3	-	-	7
Razem świadczenia dla Zarządu	1 602	537	-	-	-	133	-	-	336

¹⁾ Świadczenia obejmują wynagrodzenia zasadnicze, doliczenia z tytułu opieki medycznej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

²⁾ Nieodroczone składniki zmiennego wynagrodzenia (w formie gotówkowej).

³⁾ Odroczone składniki zmiennego wynagrodzenia (w formie gotówkowej).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku przyznano dla Zarządu Banku za rok 2016 krótkoterminowe i długoterminowe świadczenia pracownicze przyznawane zarówno w formie gotówki, jak również w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych. Jednocześnie, wobec braku podstaw do ograniczenia wysokości środków na wynagrodzenia zmiennie ani obniżenia wypłat przyznanych zarówno za rok 2015 jak i 2016, zostały wypłacone zarówno świadczenia długoterminowe gotówkowe jak i na bazie akcji fantomowych potencjalnie należne w 2017 roku oraz wypłacono świadczenia krótkoterminowe należne w 2017 roku

ŚWIADCZENIA PO OKRESIE ZATRUDNIENIA

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku nie wypłacono Zarządowi Banku świadczeń po okresie zatrudnienia, natomiast w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku wypłacono 192 tys. PLN.

ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU ROZWIĄZANIA STOSUNKU PRACY

Zarówno w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku, jak i w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku nie wypłacano świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

KREDYTY, POŻYCZKI, GWARANCJE I INNE POŻYTKI ŚWIADCZONE PRZEZ BANK NA RZECZ KIEROWNICTWA

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku Bank nie udzielił kredytów, gwarancji lub innych pożytków członkom kierownictwa.

W ramach podpisanej 17 listopada 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Ramowej Sprzedaży Wierzytelności Bank nabył portfele wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych, w których skład wchodziły dwa kredyty udzielone jednemu z Członków Rady Nadzorczej Banku. Na 31 grudnia 2017 roku ich wartość księgowa wynosiła 690 tys. PLN.

34.4 ZASADY USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU

Zgodnie z wymogami dyrektywy CRD IV, Rozporządzenia delegowanego Komisji Europejskiej (UE) nr 604/2014 uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w zakresie kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji, a także w związku z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, w Banku obowiązują następujące regulacje określające zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń:

Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu PKO Banku Hipotecznego SA, przyjęty Uchwałą Rady Nadzorczej,

Wykaz stanowisk pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji, objętych Regulaminem zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, przyjęty Uchwałą Zarządu Banku,

Regulamin zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku (MRT), wprowadzony Zarządzeniem Prezesa Zarządu Banku.

Regulaminy opisują tryb przyznawania członkom Zarządu i MRT zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zmienne składniki wynagrodzeń za dany okres oceny (rok kalendarzowy) przyznawane są po rozliczeniu celów premiowych. Maksymalna wartość wynagrodzenia zmiennego nie może przekroczyć 100% wynagrodzenia stałego za dany okres oceny.

Wynagrodzenie zmienne jest przyznawane i wypłacane w formie:

- nieodroczonej – w wysokości 60% wynagrodzenia zmiennego (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej – w wysokości 40% wynagrodzenia zmiennego (w równych ratach w kolejnych trzech latach po pierwszym roku po okresie oceny).

Przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego (tj. akcji fantomowych), których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po okresie retencyjnym, a w przypadku wynagrodzenia odroczonego – po okresie odroczenia. Każdy z naliczonych składników wynagrodzenia zmiennego może zostać obniżony poprzez zastosowanie rozwiązania typu malus obniżającego wielkość należnego wynagrodzenia zmiennego.

INFORMACJE FINANSOWE

REZERWA NA ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ	31.12.2017 (za lata 2015-2017)	31.12.2016 (za lata 2015-2016)
Zarząd Banku ¹	2 748	1 672
pozostali MRT	1 770	1 279
Razem rezerwa	4 518	2 951

WYNAGRODZENIE WYPŁACONE W ROKU	01.01.2017 - 31.12.2017 (za lata 2015-2016)	01.01.2016 - 31.12.2016 (za rok 2015)
przyznane w formie gotówki		
Zarząd Banku ¹	591	-
pozostali MRT	808	-
przyznane w formie instrumentu finansowego		
Zarząd Banku ¹	245	-
pozostali MRT	60	-
Razem wypłacone	1 704	-

¹⁾ w tym członkowie Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje

35. WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

35.1 KATEGORIE WYCENY DO WARTOŚCI GODZIWEJ AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH WYCENIANYCH W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ DO WARTOŚCI GODZIWEJ

Zasady rachunkowości

Klasyfikacja składników aktywów i zobowiązań finansowych

Poziom 1 Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Poziom 2 Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Poziom 3 Pozostałe techniki wyceny

Przeniesienia

Metody wyceny oraz obserwowalne dane wejściowe

Informacje finansowe

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

KLASYFIKACJA SKŁADNIKÓW AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	Bank klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii: Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach, Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych, Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny. W zależności od kategorii klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych do hierarchii, stosuje się różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej.
POZIOM 1 CENY KWOTOWANE NA AKTYWNYCH RYNKACH	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań.
POZIOM 2 TECHNIKI WYCENY OPARTE NA OBSERWOWALNYCH DANYCH RYNKOWYCH	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach w których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujące na cenach). Do tej kategorii Bank klasyfikuje instrumenty finansowe dla których brak jest aktywnego rynku.
POZIOM 3 POZOSTAŁE TECHNIKI WYCENY	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).
PRZENIESIENIA	Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności kwotowania z aktywnego rynku według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowania do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. Przeniesienia pomiędzy poziomami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 nie nastąpiły przeniesienia między poziomami w hierarchii wartości godziwej wykorzystywanej przy wycenie wartości godziwej instrumentów finansowych.

METODY WYCENY ORAZ OBSERWOWALNE DANE WEJŚCIOWE

INSTRUMENTY FINANSOWE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WYZNACZONE JAKO WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Metody (techniki) wyceny	Obserwowalne dane wejściowe
bono pieniężne NBP	Wycena metodą krzywej rentowności	Krzywa rentowności dla bonów pieniężnych zbudowana jest w oparciu o ceny rynkowe, dane rynku pieniężnego oraz rynku transakcji OIS (Overnight index swap).
CIRS	Wycena metodą krzywej rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA (Forward rate agreement), IRS (Interest Rate Swap), basis swap, kwotowania CDS (Credit Default Swap).
IRS	Wycena metodą krzywej rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA (Forward rate agreement), IRS (Interest Rate Swap).
FX-Forward	Wycena metodą krzywej rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FX-Forward

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2017	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty finansowe	17	338	-	338	-
CIRS		-	-	-	-
FX-Forward		338	-	338	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18	-	-	-	-
bony pieniężne NBP		-	-	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	830 489	830 489	-	-
obligacje Skarbu Państwa		830 489	830 489	-	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		830 827	830 489	338	-
Pochodne instrumenty finansowe	17	217 777	-	217 777	-
CIRS		217 009	-	217 009	-
FX-Forward		391	-	391	-
IRS		377	-	377	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		217 777	-	217 777	-

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2016	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty finansowe	17	27 808	-	27 808	-
CIRS		27 709	-	27 709	-
FX-Forward		99	-	99	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18	79 987	-	79 987	-
bony pieniężne NBP		79 987	-	79 987	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	203 019	203 019	-	-
obligacje Skarbu Państwa		203 019	203 019	-	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		310 814	203 019	107 795	-
Pochodne instrumenty finansowe	17	113	-	113	-
FX-Forward		113	-	113	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		113	-	113	-

35.2 AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Bank jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla większości instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie

przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia.

Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością księgową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, krótkie okresy przeszacowania stóp, unikalność instrumentu lub krótki okres od daty emisji) przyjęto, że wartość księgową jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kasa, środki w Banku Centralnym
- należności od banków,
- kredyty i pożyczki wobec klientów,
- zobowiązania wobec banków,
- zobowiązania wobec klientów,
- wyemitowane listy zastawne w PLN, których oprocentowanie jest zmienne,
- wyemitowane obligacje.

W związku z emisją listów zastawnych w EUR i PLN, których oprocentowanie jest stałe w okresie, ich wartość godziwa została wyznaczona w oparciu o zaobserwowaną cenę na rynku regulowanym (giełda w Luksemburgu dla listów zastawnych w EUR oraz giełda w Warszawie dla listów zastawnych w PLN).

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2017	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2017	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd.	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	561	561
Należności od banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	5 350	5 350
Kredyty i pożyczki wobec klientów, w tym:			16 042 473	16 042 473
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	16 042 473	16 042 473
Zobowiązania wobec banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 125 379	4 125 379
Zobowiązania wobec klientów	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 099	2 099
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	1,3	zdyskontowane przepływy pieniężne, notowania na rynku regulowanym	8 883 213	8 891 406
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 428 025	2 428 025

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2016	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2016	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd.	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	16 033	16 033
Należności od banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	12 994	12 994
Kredyty i pożyczki wobec klientów, w tym:			8 247 900	8 247 900
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	8 247 900	8 247 900
Zobowiązania wobec banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 431 832	3 431 832
Zobowiązania wobec klientów	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 549	1 549
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	1,3	zdyskontowane przepływy pieniężne, notowania na rynku regulowanym	3 232 117	3 207 099
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 151 216	1 151 216

36. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

W okresie sprawozdawczym Bank nie prowadził działalności w podziale na segmenty.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

37. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PKO BANKU HIPOTECZNYM SA

Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA ma na celu zapewnienie kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymania w ramach przyjętej przez Bank tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym z uwzględnieniem rentowności działalności biznesowej. Zakładany poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

W Banku zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka, które podlegają zarządzaniu:

Rodzaj ryzyka	Rozdział
kredytowe	38
koncentracji	39
rezydualne	40
płynności	41
stopy procentowej	42
walutowe	43
biznesowe	44
zmian makroekonomicznych	45
modeli	46
operacyjne	47
braku zgodności	48
utruty reputacji	49
kapitałowe, w tym dźwigni finansowej	50

37.1 GŁÓWNE ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- proces zarządzania ryzykiem, w tym proces kredytowy, jest określony i regulowany przez strategię, polityki i procedury przyjęte przez Zarząd i Radę Nadzorczą PKO Banku Hipotecznego SA,
- Bank zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego i przeprowadza proces ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Proces) przy czym:
 - a) proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
 - b) metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem zapewnia niezależność obszaru ryzyka, w tym wyceny nieruchomości i podejmowania decyzji kredytowych od działalności biznesowej,
- proces zarządzania ryzykiem jest zintegrowany z procesami planistycznymi i kontrolingowymi oraz wspiera realizację strategii Banku przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko,
- proces zarządzania ryzykiem jest spójny z zasadami zarządzania ryzykiem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, w tym również w zakresie wykorzystania grupowych modeli ryzyka, dostosowanych do specyfiki działania PKO Banku Hipotecznego SA oraz zatwierdzonych przez właściwe organy PKO Banku Hipotecznego SA.

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

System zarządzania ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA obejmuje następujące elementy:

37.2 ELEMENTY SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Na system zarządzania ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA składają się następujące elementy:

IDENTYFIKACJA RYZYKA

Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku. Przynajmniej raz do roku następuje aktualizacja oceny poszczególnych rodzajów ryzyka pod kątem ich istotności.

POMIAR LUB OCENA RYZYKA

Pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a ocena ryzyka polega na określeniu wielkości ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych, których celem jest określenie potencjalnego wpływu niekorzystnych zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Banku na jego sytuację finansową.

KONTROLA RYZYKA

Kontrola ryzyka polega na określeniu narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania lub ograniczania poziomu ryzyka w poszczególnych obszarach działalności Banku. Kontrola ryzyka obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia podejmowane są działania zarządcze.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka polega na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyłeń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń) a także przeprowadzaniu testów warunków skrajnych. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności.

RAPORTOWANIE RYZYKA

Raportowanie ryzyka polega na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE

Działania zarządcze podejmowane przez Bank polegają w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń,

podejmowaniu decyzji, w tym o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

37.3 ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU

Zarządzanie ryzykiem jest nadzorowane przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w PKO Banku Hipotecznym SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem jest realizowane w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- pierwsza linia obrony, którą stanowi przede wszystkim zarządzanie ekspozycją na ryzyko w zakresie podstawowej działalności biznesowej, której ramy stanowią: ustanowione limity na podstawie odrębnych przepisów wewnętrznych Banku posiadających wbudowane mechanizmy kontrolne, zasady wykonywania funkcji kontroli oraz zapewnienia zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi,
- druga linia obrony, którą stanowi w szczególności identyfikacja, pomiar i ocena, monitorowanie, kontrolowanie i raportowanie istotnych dla Banku rodzajów ryzyka, zgłaszanie stwierdzonych zagrożeń i nieprawidłowości, tworzenie przepisów wewnętrznych określających zasady, metody, narzędzia i procedury zarządzania ryzykiem, a także pomiar efektywności działalności,
- trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny realizujący niezależne audyty kluczowych elementów systemu zarządzania ryzykiem wbudowanych w działalność Banku.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Komórki organizacyjne Centrali PKO Banku Hipotecznego SA odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w zakresie przyznaných kompetencji to:

BIURO POMIARU RYZYKA

Biuro Pomiaru Ryzyka odpowiada w szczególności za zarządzanie następującymi typami ryzyk: kredytowym (w ujęciu portfelowym), koncentracji, płynności, stopy procentowej, walutowym, biznesowym, operacyjnym, zmian makroekonomicznych oraz za zarządzanie adekwatnością kapitałową, w tym za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka,
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- współpracę z organami nadzoru w ramach obszaru ryzyka (BION, inspekcje, wyjaśnienia, ankiety, etc.).

BIURO RYZYKA KREDYTOWEGO, IT I OUTSOURCINGU

Biuro Ryzyka Kredytowego, IT i Outsourcingu odpowiada w szczególności za zarządzanie następującymi rodzajami ryzyka: kredytowym i rezydualnym, za analizy rynku nieruchomości, zasady wyceny nieruchomości, w tym zasady wyznaczania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości (BHWN). Biuro Ryzyka Kredytowego, IT i Outsourcingu odpowiada również za zarządzanie wierzycelnościami trudnymi i podejmowanie efektywnych działań w celu odzyskania tych należności.

ZESPÓŁ DS. ZGODNOŚCI W BIURZE ZGODNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I OBSŁUGI PRAWNEJ

Zespół ds. Zgodności, stanowiący wyodrębnioną organizacyjnie komórkę wewnętrzną Biura Zgodności, Bezpieczeństwa i Obsługi Prawnej, odpowiada w szczególności za kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz identyfikację tego ryzyka w Banku, we współpracy z komórkami organizacyjnymi Centrali Banku projektującymi przepisy wewnętrzne i przebieg procesów. Zespół ds. Zgodności odpowiada również za ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie ryzyka braku zgodności.

STANOWISKO DS. WALIDACJI MODELI

Stanowisko ds. Walidacji Modeli odpowiada w szczególności za zarządzanie ryzykiem modeli, walidację modeli ryzyka oraz współpracę w tym zakresie z jednostką walidacji modeli w PKO Banku Polskim SA.

STANOWISKO DS. KOMUNIKACJI

Stanowisko ds. Komunikacji odpowiada w szczególności za kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem utraty reputacji oraz zarządzanie tym ryzykiem w Banku.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

KOMITET AUDYTU I FINANSÓW RADY NADZORCZEJ („KAIF”)

Komitety wspiera Radę Nadzorczą w szczególności poprzez monitorowanie i okresowe wyrażanie opinii w zakresie:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego,
- adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem,
- stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank oraz adekwatności i skuteczności komórki do spraw zgodności.

KOMITET DS. RYZYKA RADY NADZORCZEJ („KR”)

Komitety wspiera Radę Nadzorczą w szczególności poprzez:

- opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka, strategicznych kierunków i zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w kontekście przyjętej strategii działania i uwarunkowań wynikających z sytuacji makroekonomicznej oraz otoczenia regulacyjnego, a w szczególności opracowanej przez Zarząd Strategii i dopuszczalnego poziomu ryzyka Banku,
- monitorowanie zgodności polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią Banku i planem finansowym,
- analizowanie okresowych raportów związanych z ryzykiem, w tym wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko i opracowywanie na ich bazie odpowiednich wytycznych, a także okresowe weryfikowanie realizacji Strategii,
- wydawanie opinii w sprawie adekwatności kapitałowej, zasad oceny zdolności kredytowej, modeli ryzyka, modelu pomiaru utraty wartości,
- opiniowanie zasad polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej, zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej i walutowym, ryzykiem operacyjnym, ryzykiem modeli, w tym ryzykiem pomiaru utraty wartości.

KOMITET ZARZĄDZANIA AKTYWAMI I PASYWAMI („KZAP”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem płynności, stopy procentowej, zmian makroekonomicznych, walutowym, kapitałowym oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,
- zarządzanie adekwatnością kapitałową Banku,
- rozpatrywanie materiałów dotyczących adekwatności kapitałowej, kapitału własnego, kapitału wewnętrznego, testów warunków skrajnych, ryzyk wskazanych powyżej, jak również limitów tolerancji na te ryzyka,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie miar i limitów dla ryzyk oraz uruchomienia kapitałowych i płynnościowych działań awaryjnych,
- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych – w zakresie swoich kompetencji.

KOMITET KREDYTOWY („KK”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, koncentracji, rezydualnym oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,
- rozpatrywanie materiałów dotyczących ryzyk wskazanych powyżej, profilu i struktury jakościowej portfela kredytowego, odpisów z tytułu trwałej utraty wartości aktywów, nabywania portfeli wiarygodności kredytowych, rynku nieruchomości,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie miar i limitów dla ryzyk, wyników walidacji modeli ryzyk, metodologii i modeli kalkulacji odpisów z tytułu trwałej utraty wartości aktywów

kredytowych, punktów odcięcia (cut-offs) stosowanych w ramach oceny ryzyka kredytowego, wiarytelności kredytowych nabywanych przez Bank, pojedynczych transakcji kredytowych,

- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych – w zakresie swoich kompetencji.

KOMITET STRATEGII I INICJATYW BIZNESOWYCH („KSIB”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem biznesowym, operacyjnym, utraty reputacji, braku zgodności oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,
- rozpatrywanie materiałów dotyczących ryzyk wskazanych powyżej, kierunków rozwoju Banku, strategii Banku i strategii IT, inicjatyw związanych z realizacją strategii Banku i strategii IT wraz z analizą ryzyka operacyjnego, oferty produktowej, rentowności produktów, procesu kredytowego,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie zarządzania ww. ryzykami oraz modeli ich pomiaru, a także miar i limitów dla tych ryzyk,
- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych – w zakresie swoich kompetencji.

Komitety, Zarząd i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

37.4 IDENTYFIKACJA ISTOTNYCH RODZAJÓW RYZYKA

ISTOTNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW RYZYKA

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest w oparciu o analizę całej działalności Banku.

Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na działalność Banku, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- ryzyka istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- ryzyka potencjalnie istotne – dla których przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

Ocena istotności poszczególnych rodzajów ryzyka dokonywana jest cyklicznie, na podstawie informacji ilościowych i jakościowych. W pierwszej kolejności, wynikiem takiej oceny jest zdefiniowanie wszystkich występujących w Banku ryzyk, a następnie klasyfikacja danego rodzaju ryzyka do jednej z dwóch kategorii: ryzyko istotne lub ryzyko potencjalnie istotne. Ocena istotności dokonywana jest również każdorazowo w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku.

Rodzaje ryzyka uznane za istotne:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe,
- ryzyko modeli.

Dodatkowo, następujące rodzaje ryzyka zostały uznane przez Bank za potencjalnie istotne:

- ryzyko koncentracji,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko rezydualne,
- ryzyko zmian makroekonomicznych,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko utraty reputacji,
- ryzyko kapitałowe, w tym dźwigni finansowej.

Dla potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka Bank określił i monitoruje kryteria istotności. Spełnienie kryteriów istotności powoduje uznanie tego rodzaju ryzyka za istotne dla Banku.

W Strategii Zarządzania Ryzykiem Bank zdefiniował szereg limitów strategicznych definiujących apetyt na poszczególne rodzaje ryzyka. Limity te są na bieżąco monitorowane. W trakcie 2017 roku żaden z limitów strategicznych nie został przekroczony.

38. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wiarytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań. Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

PKO Bank Hipoteczny SA posiada zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które mają na celu właściwą ocenę ryzyka transakcji kredytowej na etapie wniosku o udzielanie kredytu oraz w trakcie życia transakcji (monitoring), jak również mają na celu odpowiednie zabezpieczenie poprzez stosowanie odpowiednich technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Realizację zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metody wewnętrznych ratingów (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego.

38.1 POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO

PKO Bank Hipoteczny SA dokonuje pomiaru i oceny ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczej transakcji kredytowej oraz na poziomie portfelowym.

Pomiar i ocena ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej dokonywana jest przez PKO Bank Hipoteczny SA z wykorzystaniem grupowych modeli ryzyka dostosowanych do specyfiki działania PKO Banku Hipotecznego SA oraz zatwierdzonych przez właściwe organy PKO Banku Hipotecznego SA. Grupowe modele ryzyka wykorzystywane w PKO Banku Hipotecznym SA bazują na danych aplikacyjnych, behawioralnych oraz danych z Biura Informacji Kredytowej. Przegląd (monitoring) modeli i ich walidacja są dokonywane osobno na bazie portfela Banku, portfela PKO Banku Polskiego SA i połączonych portfeli obu banków.

Szczegółowe zasady i zakres współpracy w ramach Grupy PKO Banku Polskiego w zakresie grupowych modeli ryzyka określają zapisy zawartej z PKO Bankiem Polskim SA Umowy outsourcingowej opisanej w Nocie 34.1.

W bieżącym procesie kredytowym w ramach oceny ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej Bank dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta w ujęciu jakościowym i ilościowym, a także ocenia zabezpieczenie. Jakościowa ocena zdolności kredytowej to analiza dostępnych informacji o kliencie pochodzących z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł informacji, a także ocena wybranych cech socjodemograficznych opisujących klienta z punktu widzenia statystycznego ryzyka danego dłużnika. Ocena ilościowa polega natomiast na zbadaniu sytuacji finansowej klienta w celu stwierdzenia czy klient posiada wystarczające środki finansowe na terminową spłatę zobowiązań, w tym z tytułu wnioskowanego kredytu. Zdolność kredytowa jest badana m.in. na podstawie przedkładanej przez klienta dokumentacji, której kompletność, autentyczność oraz zgodność ze stanem faktycznym i prawnym podlega weryfikacji. Ocena zabezpieczenia, a w szczególności bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, polega na zweryfikowaniu kryteriów decydujących o dopuszczalności i skuteczności zabezpieczenia, jako możliwego źródła odzyskania wiarytelności.

W przypadku nabywania wiarytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych od PKO Banku Polskiego SA, Bank również dokonuje oceny ryzyka kredytowego transakcji będących przedmiotem nabycia, zgodnie z obowiązującą w Banku metodyką oceny nabywanych wiarytelności. W szczególności Bank ocenia: zdolność kredytową klienta według danych na moment udzielania przez PKO Bank Polski SA kredytu będącego przedmiotem przelewu, bieżącą ocenę scoringu behawioralnego (w oparciu o grupowy model scoringowy) oraz bieżącą terminowość spłat, eliminując z transferu wiarytelności niespełniające kryteriów metodyki.

Dodatkowo portfele nabywanych wiarytelności podlegają wycenie przeprowadzanej przez niezależną stronę trzecią, w celu zapewnienia obiektywnej oceny wartości nabywanych portfeli. W ramach tej wyceny dokonywana jest również ocena kosztów ryzyka, spodziewanych dla danego portfela wiarytelności, która znajduje odzwierciedlenie w finalnej cenie jaką Bank płaci za dany portfel.

W celu określenia ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym, Bank wykorzystuje następujące metody pomiaru i wyceny ryzyka:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (*ang. probability of default - „PD”*),
- stratę w przypadku niewypłacalności (*ang. loss given default - „LGD”*),
- oczekiwaną stratę kredytową (*ang. expected loss - „EL”*),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (*ang. non performing loans - „NPL”*),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości odpisami (*ang. coverage ratio - „CR”*),
- koszt ryzyka (*ang. Risk costs - „RC”*),
- analizy typu vintage.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na wyznaczenie poziomu odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego. Wyniki analiz udostępnianych organom Banku umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie właściwych działań ograniczających ryzyko prowadzonej działalności.

38.2 KONTROLA RYZYKA KREDYTOWEGO

Kontrola ryzyka kredytowego polega na określeniu narzędzi do diagnozowania poziomu ryzyka kredytowego oraz stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka do ograniczania poziomu ryzyka kredytowego, zarówno w procesach kredytowych, jak i na poziomie portfelowym. Głównym narzędziem kontrolowania ryzyka kredytowego są ustalone strategiczne limity tolerancji na ryzyko kredytowe. Bank kontroluje poziom ekspozycji kredytowej wobec klientów Banku lub grup powiązanych klientów w rozumieniu ustawy Prawo bankowe, ustalając limity kompetencji określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych.

38.3 UTRATA WARTOŚCI EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH

PKO Bank Hipoteczny SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia stosownych odpisów lub rezerw.

W zależności czy dla danej ekspozycji kredytowej rozpoznano przesłankę indywidualnej utraty wartości stosowana jest odpowiednia metoda szacowania wysokości odpisów. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek dłuższe niż 90 dni,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka ta rozpoznawana jest gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

38.4 METODY OSZACOWANIA UTRATY WARTOŚCI

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank szacował utratę wartości ekspozycji kredytowych zgodnie z MSR39, stosując dwie metody pomiaru:

- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nierozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwaną, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji, oszacowaną z wykorzystaniem grupowych parametrów ryzyka.

38.5 REZERWY NA WARUNKOWE ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE

Rezerwę na warunkowe zobowiązania udzielone tworzy się w wysokości równoważącej wynikającą z nich przewidywaną (możliwą do oszacowania) utratę korzyści ekonomicznych.

Przy ustalaniu rezerwy Bank wykorzystuje metodę portfelową (jeśli ekspozycja spełnia przesłanki indywidualnej utraty wartości) lub grupową (jeśli ekspozycja spełnia przesłanki grupowej utraty wartości).

Rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania warunkowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji powstałej z udzielonego zobowiązania, oszacowaną z wykorzystaniem grupowych parametrów ryzyka.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych PKO Banku Hipotecznego SA prezentuje tabela w Nocie 38.6.3 „Kredyty i pożyczki wobec klientów”.

38.6 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Monitorowanie ryzyka kredytowego odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych oraz na poziomie portfelowym.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych określają przepisy wewnętrzne Banku dotyczące m.in. wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym polega na:

- nadzorowaniu poziomu portfelowego ryzyka kredytowego z uwzględnieniem zidentyfikowanych źródeł ryzyka kredytowego oraz analizy skutków i działań podjętych w ramach zarządzania systemowego,
- rekomendowaniu działań zaradczych w przypadku stwierdzenia podwyższonego poziomu ryzyka kredytowego.

38.6.1 MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE

MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	31.12.2017	31.12.2016
Kasa, środki w Banku Centralnym	561	16 033
Należności od banków	5 350	12 994
Kredyty i pożyczki wobec klientów	16 042 473	8 247 900
Pochodne instrumenty finansowe	338	27 808
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	79 987
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	830 489	203 019
Ekspozycja bilansowa - razem	16 879 211	8 587 741
Zobowiązania do udzielenia kredytów	682 932	611 793
Ekspozycja pozabilansowa - razem	682 932	611 793

38.6.2 NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	31.12.2017	31.12.2016
Należności nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	5 350	12 994
Razem brutto	5 350	12 994
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	-
Razem netto	5 350	12 994

38.6.3 KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW

Portfel kredytowy charakteryzuje się bardzo dobrą jakością. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku rozpoznano 13 kredytów ze stwierdzoną utratą wartości, których udział w łącznej wartości portfela kredytowego wynosi 0,02%.

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	15 982 619	8 227 317
Kredyty przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	62 088	22 342
Kredyty z rozpoznaną utratą wartości	2 834	-
Razem brutto	16 047 541	8 249 659
Odpis na kredyty nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	(3 157)	(1 543)
Odpis na kredyty przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	(1 050)	(216)
Odpis na kredyty z rozpoznaną utratą wartości	(861)	-
Razem netto	16 042 473	8 247 900

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW, BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
nieprzeterminowane	15 982 619	8 227 317
do 30 dni	57 536	21 263
od 31 do 60 dni	3 763	1 079
od 61 do 90 dni	789	-
Razem brutto	16 044 707	8 249 659

38.6.4 PRAKTYKI FORBEARANCE

Bank jako forbearance traktuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem zmian warunków umowy wymuszonych jego trudną sytuacją finansową. Celem działań forbearance jest przywrócenie dłużnikowi zdolności do wywiązania się z zobowiązań wobec Banku oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie możliwie najwyższych odzysków, przy jednoczesnym ograniczaniu do minimum ponoszonych w związku z tym kosztów.

Działalność forbearance polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą polegać między innymi na:

- rozłożeniu zadłużenia wymagalnego na raty,
- zmianie harmonogramu,
- zmianie formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- zmianie oprocentowania,
- zmianie marży,
- redukcji wierzytelności.

W wyniku terminowej obsługi umowy typu forbearance dana wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu forbearance jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Zawarte umowy typu forbearance są na bieżąco monitorowane. Jeśli w odniesieniu do wynikających z nich ekspozycji kredytowych rozpoznaje się utratę wartości, tworzone są odpisy aktualizujące – odzwierciedlające identyfikowaną stratę.

Ekspozycje ze statusem forbearance klasyfikowane jako nieobsługiwane włącza się do portfela ekspozycji obsługiwanych, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- wierzytelność nie spełnia przesłanki indywidualnej utraty wartości i nie rozpoznaje się w odniesieniu do niej utraty wartości,
- upłynęło przynajmniej 12 miesięcy od zawarcia umowy restrukturyzacyjnej,
- umową restrukturyzacyjną objęto całość zadłużenia,
- dłużnik wykazał zdolność do wywiązania się z warunków umowy restrukturyzacyjnej.

Ekspozycje przestają spełniać kryteria ekspozycji ze statusem forbearance, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- upłynęło przynajmniej 24 miesiące od włączenia ekspozycji forborne do portfela ekspozycji obsługiwanych (okres warunkowy),
- na koniec okresu warunkowego, o którym mowa powyżej, klient nie posiada zadłużenia przeterminowanego wobec Banku przekraczającego 30 dni,
- nastąpiła terminowa spłata przynajmniej 12 rat w docelowej wysokości.

WARTOŚĆ EKSPOZYCJI PODLEGAJĄCYCH FORBEARANCE W PORTFELU KREDYTOWYM	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	16 047 541	8 249 659
podlegające forbearance:	872	-
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	(5 068)	(1 759)
podlegające forbearance:	(218)	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto, w tym:	16 042 473	8 247 900
podlegające forbearance:	654	-

38.7 RAPORTOWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o strukturze oraz skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego Banku. Raporty przedstawiane są Komitetowi Kredytowemu w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

38.8 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w PKO Banku Hipotecznym SA należą w szczególności:

- strategiczne i wewnętrzne limity tolerancji (portfelowe),
- minimalne warunki transakcji (m.in. maksymalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagany wkład własny klienta, wymagane zabezpieczenie, kwota pojedynczego kredytu do wartości BHWN),
- system scoringowy, w tym określone punkty odjęcia (minimalna liczba punktów scoringowych pozwalająca na akceptację transakcji kredytowej),
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające tolerancję Banku na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z Rekomendacji S (takie jak np. akceptowany przez Radę Nadzorczą poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i finansowych do dochodu klienta - Dtl),
- limity kompetencyjne – określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe, uwzględniające koszty ryzyka kredytowego.

Szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego, zgodnie z którą podstawowym elementem ograniczającym straty kredytowe związane z brakiem możliwości klientów do spłaty swoich zobowiązań wobec Banku są zabezpieczenia hipoteczne na kredytowanych nieruchomościach, przy czym Bank kieruje się nadrzędną zasadą, iż zabezpieczenia przyjmowane są tylko jako instrument wsparcia kredytu i nie mogą być wykorzystane jako substytut zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań.

39. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI

Ryzyko koncentracji jest analizowane w Banku w odniesieniu do działalności kredytowej i definiowane jako zagrożenie wynikające z nadmiernego zaangażowania Banku w:

- ekspozycje wobec pojedynczych klientów lub grup powiązanych klientów,
- ekspozycje podlegające wspólnym lub skorelowanym czynnikom ryzyka,
- charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku.

W ramach zarządzania ryzykiem koncentracji Bank dokonuje cyklicznej identyfikacji ryzyka, jego pomiaru, kontroli, monitorowania i raportowania.

Mając na uwadze wysoki stopień rozproszenia portfela Banku pod względem ekspozycji pojedynczych klientów, Bank identyfikuje i ocenia ryzyko koncentracji analizując strukturę portfela względem czynników ryzyka (cech ekspozycji) istotnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego i na tej podstawie wyodrębnił grupy ekspozycji, których nadmierna koncentracja jest niepożądana i w skrajnych warunkach może generować straty przewyższające apetyt na ryzyko kredytowe Banku.

Pomiar i kontrola ryzyka koncentracji w PKO Banku Hipotecznym SA dokonywane są poprzez ustalenie wielkości zaangażowania, które generuje ryzyko koncentracji oraz odniesienie tej wielkości do ustalonych limitów wynikających z przepisów prawa oraz limitów wewnętrznych.

Wewnętrzne limity zaangażowań określane są w stosunku do wielkości funduszy własnych Banku oraz w stosunku do łącznej ekspozycji kredytowej Banku i odzwierciedlają przyjęty przez Bank apetyt na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem warunków normalnych oraz skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko koncentracji stosując następujące limity, których wykorzystanie jest monitorowane i raportowane w cyklach miesięcznych:

- limit zaangażowania wobec pojedynczego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- limit koncentracji wiarygodności wewnętrznych,
- limit zaangażowania w ekspozycje kredytowe wobec klientów pozyskujących dochody z działalności gospodarczej,
- limit zaangażowania w ekspozycje kredytowe wobec klientów z poziomem Dtl (*ang. debt to income*) powyżej 50%.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank nie przekroczył żadnego z limitów koncentracji.

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka koncentracji. Raporty przedstawiane są Komitetowi Kredytowemu w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

40. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REZYDUALNYM

Ryzyko rezydualne to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Celem zarządzania w zakresie ryzyka rezydualnego jest zapewnienie skuteczności techniki ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowaniu ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

Z uwagi na powyższe oraz ze względu na specjalistyczny charakter działalności, Bank przykłada szczególną rolę do monitorowania wartości zabezpieczeń. Dlatego też, kluczową rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Polityka zabezpieczeń hipotecznych ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego na jakie narażony jest Bank, w tym ustanowienie zabezpieczeń hipotecznych dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych.

Polityka Banku w zakresie zabezpieczeń kredytowych i ich wyceny uwzględnia zapisy ustaw: Prawo bankowe, o listach zastawnych i bankach hipotecznych, o księgach wieczystych i hipotece. Dodatkowo, do kwestii zabezpieczeń prawnych odnoszą się zalecenia i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, w tym rekomendacja F, S i J oraz zapisy wewnętrznych regulacji bankowych.

Bank posiada i stosuje Regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, wydany na podstawie Ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych, z uwzględnieniem zapisów Rekomendacji F dotyczącej podstawowych kryteriów stosowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego przy zatwierdzaniu regulaminów ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości wydawanych przez banki hipoteczne.

Bankowo-hipoteczna wartość nieruchomości (BHWN) jest to ustalona przez Bank wartość, która w ocenie Banku odzwierciedla poziom ryzyka związanego z nieruchomością jako przedmiotem zabezpieczenia kredytów oraz służy do określenia kwoty, do jakiej może być udzielony lub nabyty kredyt zabezpieczony hipoteką na danej nieruchomości lub do decyzji, czy wiarygodność zabezpieczona na przedmiotowej nieruchomości może być nabyta przez Bank.

PKO Bank Hipoteczny SA ustala BHWN w oparciu o ekspertyzę bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Ekspertyza wykonywana jest z zachowaniem należytej staranności i ostrożności. Uwzględnia ona jedynie te cechy nieruchomości i nakłady konieczne do jej budowy, które będą miały charakter trwały i przy założeniu racjonalnej

eksploatacji będą możliwe do uzyskania przez każdego posiadacza nieruchomości. W ekspertyzie, sporządzonej na określoną datę, udokumentowane są założenia i parametry przyjęte do analizy, proces ustalania BHWN i wynikająca z niego propozycja BHWN. Ekspertyza uwzględnia analizy i prognozy dotyczące parametrów specyficznych dla danej nieruchomości mających wpływ na ocenę ryzyka kredytowego, a także czynniki o charakterze ogólnym np.: rozwój liczby ludności, stopę bezrobocia, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Bank jako obowiązkowe prawne zabezpieczenie spłaty udzielonego bądź nabytego kredytu przyjmuje:

- hipotekę na nieruchomości, wpisaną w księdze wieczystej na pierwszym miejscu,
- cesję praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką na rzecz Banku.

41. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM PŁYNNOCI

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. W ramach ryzyka płynności wyróżnia się ryzyko finansowania, które jest ryzykiem utraty posiadanych źródeł finansowania oraz braku możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania.

Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłej realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych, braku możliwości zrolowania emisji lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań, z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań warunkowych udzielonych.

Bank zarządza ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnio i długoterminowej. Podstawą polityki PKO Banku Hipotecznego SA w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego portfela płynnych papierów wartościowych, zapewnienie właściwych narzędzi wsparcia płynnościowego oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności z tytułu emisji listów zastawnych). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego i emisję obligacji własnych niezabezpieczonych. Na potrzeby zarządzania bilansowym niedopasowaniem walutowych wykorzystuje się transakcje pochodne.

Proces zarządzania ryzykiem płynności jest wkomponowany w system zarządzania ryzykiem opisany w Nocie 37.2.

Nadzór nad polityką zarządzania płynnością pełni Rada Nadzorcza Banku, która analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności, wykorzystaniu limitów wewnętrznych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zestaw limitów strategicznych określający tolerancję na ryzyko płynności oraz zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakresie płynności.

Zarząd Banku nadzoruje proces zarządzania ryzykiem płynności dokonując, przynajmniej raz w roku, przeglądu, oceny i ewentualnej nowelizacji regulacji wewnętrznych (w tym zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych) oraz informuje Radę Nadzorczą o wynikach przeprowadzonej oceny i realizacji zasad zarządzania ryzykiem płynności. Zarząd podejmuje decyzje co do działań naprawczych, w szczególności w przypadku wystąpienia stanu wysokiego ryzyka utraty płynności Banku oraz przyjmuje plan finansowy, zgodnie z odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi zasad planowania rocznego. W sytuacji wystąpienia potencjalnych problemów płynnościowych Banku, Zarząd niezwłocznie informuje Radę Nadzorczą o poziomie płynności Banku, zagrożeniach i podejmowanych działaniach zaradczych oraz nadzoruje, dokonywany przynajmniej raz w roku, przegląd oraz test możliwości pozyskania finansowania, na podstawie którego dokonuje oceny możliwości pozyskania finansowania krótko, średnio i długoterminowego.

Do kompetencji Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP) należy ustalanie limitów wewnętrznych na ryzyko płynności, weryfikacja - nie rzadziej niż raz w roku - poziomu obowiązujących limitów wewnętrznych na ryzyko płynności, formułowanie rekomendacji dotyczących działań mających na celu utrzymanie akceptowalnego poziomu ryzyka płynności w Banku oraz monitorowanie ryzyka płynności na podstawie otrzymanych raportów. KZAP również inicjuje działania mające na celu zabezpieczanie Banku przed ryzykiem płynności, w szczególności w celu realizacji przyjętej w Banku strategii zarządzania ryzykiem bankowym.

Za operacyjne zarządzanie płynnością krótkoterminową odpowiedzialne jest Biuro Skarbu, a za nadzór nad tym działaniem oraz za opracowanie narzędzi pomiaru ryzyka i kontrolę przestrzegania limitów odpowiedzialne jest Biuro Pomiaru Ryzyka.

41.1 POMIAR I OCENA RYZYKA PŁYNNOŚCI

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa, urealniona i stress-testowa luka płynności,
- nadwyżka płynności i horyzont przeżycia bez zewnętrznego wsparcia,
- nadzorcze miary płynności:
 - M1 – luka płynności krótkoterminowej,
 - M2 – współczynnik płynności krótkoterminowej,
 - M3 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi,
 - M4 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi,
- miara płynności krótkoterminowej:
 - LCR (*ang. liquidity coverage ratio*) – wskaźnik pokrycia wypływów netto do 1 miesiąca,
- miara stabilnego finansowania:
 - NSFR (*ang. net stable funding ratio*) – wskaźnik stabilnego finansowania netto,
- koncentracja źródeł finansowania opisana w Nocie 41.6,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności) opisane w Nocie 41.7,

Miary M1 i M2 przestały obowiązywać od 1 stycznia 2018 roku.

Poniżej prezentowane są zestawienia urealnionej luki płynności. W przedziałach do 12 miesięcy skumulowana urealniona luka płynności jest dodatnia, co oznacza nadwyżkę zapadających aktywów powiększoną o szacowane wpływy z tytułu dostępnego limitu w rachunku bieżącym nad wymagalnymi zobowiązaniami w perspektywie krótko- i średnioterminowej.

LUKA PŁYNNOŚCI 31.12.2017	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
Urealniona luka okresowa	933 111	20 105	(20 132)	(104 202)	(677 924)	(4 214 887)	(3 453 207)	6 652 686
Urealniona skumulowana luka okresowa	933 111	953 216	933 083	828 882	150 958	(4 063 929)	(7 517 136)	(864 450)
LUKA PŁYNNOŚCI 31.12.2016	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
Urealniona luka okresowa	535 234	(115 135)	(32 488)	(12 778)	69 365	(4 778 710)	151 561	3 621 355
Urealniona skumulowana luka okresowa	535 234	420 099	387 611	374 833	444 198	(4 334 512)	(4 182 951)	(561 596)

W urealnionej luce płynności zobowiązania finansowe z odroczonym terminem płatności, wynikające z zawartych z PKO Bankiem Polskim SA umów nabycia wierzytelności (2.497.918 tys. PLN stanu na 31 grudnia 2017 roku), traktowane są przez Bank jako pomostowe źródło finansowania, które docelowo zostanie zastąpione przez inne źródła finansowania, w szczególności przez wyemitowane w przyszłości listy zastawne. Ich kontraktowy termin wymagalności zaklasyfikowany do przedziałów do 12 miesięcy jest urealniany do przedziału 12-24 miesięcy, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem płynności.

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
Nadwyżka płynności* w horyzoncie do 1 miesiąca	1 134 465	415 573
Horyzont przeżycia bez zewnętrznego wsparcia (dni)	297	77

*Nadwyżka płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Dodatnia nadwyżka płynności w okresie do 1 miesiąca świadczy o wystarczającym poziomie płynności krótkoterminowej. Nadwyżka płynności składa się z podstawowej nadwyżki płynności, którą stanowią pozycje możliwe do pozyskania w horyzoncie 7 dni oraz uzupełniającą nadwyżkę płynności, którą stanowią pozycje możliwe do uzyskania w terminie od 7 do 30 dni. Nadwyżka płynności jest wyznaczana z uwzględnieniem stress-testowych wpływów środków. Horyzont przeżycia oznacza okres, w którym w warunkach stress-testowych Bank posiada nadwyżkę wpływów nad wypływami.

W 2017 roku Bank monitorował wszystkie normy płynności określone w uchwale KNF 386/2008 z 17 grudnia 2008 roku. Tabela poniżej prezentuje wartości norm płynnościowych oraz wartości średnie, minimalne i maksymalne w trakcie całego okresu sprawozdawczego:

31.12.2017	wartość na koniec okresu	średnia w okresie	minimum w okresie	maksimum w okresie	nadzorczy poziom minimalny
M1	1 055 150	851 942	358 695	1 312 716	>0
M2	3,54	3,01	1,17	4,18	>1,0
M3	202,77	131,89	45,36	899,76	>1,0
M4	1,03	1,04	1,03	1,05	>1,0

31.12.2016	wartość na koniec okresu	średnia w okresie	minimum w okresie	maksimum w okresie	nadzorczy poziom minimalny
M1	365 040	270 872	40 233	627 848	>0
M2	2,09	2,09	1,14	3,07	>1,0
M3	66,94	58,20	26,12	88,38	>1,0
M4	1,04	1,03	1,02	1,07	>1,0

Wskaźnik pokrycia wpływów netto do 1 miesiąca (LCR) został przedstawiony w poniższej tabeli:

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2017	31.12.2016
Wskaźnik pokrycia wpływów netto do 1 miesiąca (LCR)	2520%	384%
Limit nadzorczy wskaźnika LCR	100%	70%

41.2 KONTROLA RYZYKA PŁYNNOŚCI

Kontrola ryzyka płynności obejmuje ustalanie dostosowanych do skali oraz złożoności Banku strategicznych limitów tolerancji oraz limitów wewnętrznych na ryzyko płynności, krótko-, średnio- i długoterminowej, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia Bank uruchamia działania zarządcze.

41.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko płynności wg stanu z 31 grudnia 2017 roku kształtowała się w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych. W okresie sprawozdawczym Bank nie przekroczył żadnej z norm płynności oraz żadnych limitów wewnętrznych i strategicznych.

W Banku regularnie analizowane są założenia biznesowe, które mogą mieć istotny wpływ na projekcję miar ryzyka płynności. Cyklicznie i na bieżąco sporządzane są prognozy podstawowych miar ryzyka płynności, w szczególności tych, na które nałożone są limity wewnętrzne.

41.4 ANALIZA BILANSU BANKU Z WYŁĄCZENIEM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI/WYMAGALNOŚCI

Poniższa tabela zawiera aktywa i zobowiązania Banku przyporządkowane do odpowiadających im terminów rezydualnych wyznaczonych przez wymagalność/zapadalność przepływów pieniężnych. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia sprawozdawczego.

Aktywa i zobowiązania według umownych terminów zapadalności/wymagalności:

31.12.2017	do 1 miesiąca włącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Razem
Aktywa						
środki w Banku Centralnym	561	-	-	-	-	561
należności od banków	5 350	-	-	-	-	5 350
należności od klientów	48 377	101 996	464 290	2 698 285	12 729 525	16 042 473
papiery wartościowe	100 797	-	-	614 160	115 532	830 489
pozostałe aktywa	17 229	-	-	-	6 154	23 383
Aktywa razem	172 314	101 996	464 290	3 312 445	12 851 211	16 902 256
Zobowiązania						
zobowiązania wobec banków	-	-	2 647 926	1 477 453	-	4 125 379
zobowiązania wobec klientów	2 099	-	-	-	-	2 099
zobowiązania z tytułu emisji listów	-	-	-	4 102 528	4 780 685	8 883 213
zobowiązania z tytułu emisji obligacji	364 083	1 048 540	1 015 402	-	-	2 428 025
kapitały	-	-	-	-	1 221 778	1 221 778
pozostałe zobowiązania	24 323	-	-	-	-	24 323
Zobowiązania razem	390 505	1 048 540	3 663 328	5 579 981	6 002 463	16 684 818

31.12.2016	do 1 miesiąca włącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Razem
Aktywa						
środki w Banku Centralnym	16 033	-	-	-	-	16 033
należności od banków	12 994	-	-	-	-	12 994
należności od klientów	25 213	53 398	243 311	1 431 341	6 494 637	8 247 900
papiery wartościowe	79 987	-	-	195 315	7 704	283 006
pozostałe aktywa	14 380	-	-	2 440	5 892	22 712
Aktywa razem	148 607	53 398	243 311	1 629 096	6 508 233	8 582 645
Zobowiązania						
zobowiązania wobec banków	-	1 038 948	1 999 091	393 793	-	3 431 832
zobowiązania wobec klientów	1 549	-	-	-	-	1 549
zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych	-	-	-	1 030 566	2 201 551	3 232 117
zobowiązania z tytułu emisji obligacji	183 326	734 801	233 089	-	-	1 151 216
kapitały	-	-	-	-	781 290	781 290
pozostałe zobowiązania	12 336	-	-	-	-	12 336
Zobowiązania razem	197 211	1 773 749	2 232 180	1 424 359	2 982 841	8 610 340

41.5 PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z TRANSAKJI NA POCHODNYCH INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI/WYMAGALNOŚCI

Na datę sporządzenia sprawozdania finansowego Bank był stroną transakcji pochodnych swap na stopę procentową (IRS) rozliczanych w kwotach netto.

Poniższa tabela przedstawia analizę wymagalności kontraktowej prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych w kwotach netto (wpływy i wypływy).

POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE ROZLICZANE W KWOTACH NETTO 31.12.2017	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania						
- transakcje IRS, dla których zaprezentowano niezdykontowane przyszłe przepływy netto, w tym z tytułu:	-	(1 531)	2 244	497	-	-
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	(1 531)	2 244	497	-	-

W 2016 roku Bank nie był stroną transakcji pochodnych swap na stopę procentową (IRS) rozliczanych w kwotach netto.

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Bank na bazie brutto należą:

- transakcje FX-Forward walutowy,
- transakcje Cross Currency IRS (CIRS).

Poniższa tabela przedstawia analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych w kwotach brutto (wpływy i wypływy).

POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE ROZLICZANE W KWOTACH BRUTTO 31.12.2017	do 1 miesiąca włącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
wpływ, w tym z tytułu:	13 134	26 858	127 258	3 206 997	4 542 100	7 916 347
zabezpieczających instrumentów pochodnych	13 134	26 858	127 258	3 206 997	4 542 100	7 916 347
wpływ, w tym z tytułu:	10 882	855	20 760	2 443 418	4 321 153	6 797 068
zabezpieczających instrumentów pochodnych	10 882	855	20 760	2 443 418	4 321 153	6 797 068

POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE ROZLICZANE W KWOTACH BRUTTO 31.12.2016	do 1 miesiąca włącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
wpływ, w tym z tytułu:	-	12 166	40 056	243 280	2 195 886	2 491 389
zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	12 166	40 056	243 280	2 195 886	2 491 389
wpływ, w tym z tytułu:	-	-	3 378	20 571	2 214 749	2 238 699
zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	-	3 378	20 571	2 214 749	2 238 699

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2017 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdykontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy).

41.6 KONCENTRACJA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

W ramach ryzyka płynności Bank rozpoznaje ryzyko koncentracji źródeł finansowania, dotyczące sytuacji w której struktura finansowania staje się podatna na pojedyncze zdarzenie lub jeden czynnik, taki jak znaczne i nagłe wycofanie środków finansowych lub niewystarczający dostęp do nowych środków finansowania.

Model biznesowy Banku zakłada, że ryzyko koncentracji źródeł finansowania w Banku wynika z:

- wysokiego udziału listów zastawnych w strukturze finansowania. Listy zastawne są stabilnym źródłem finansowania, ale balonowy charakter wykupu sprawia, że w większości przypadków w chwili wykupu powstaje potrzeba zastąpienia tego finansowania kolejnymi emisjami lub alternatywnym źródłem finansowania,
- finansowania pozyskanego od podmiotu dominującego,
- emisji krótkoterminowych obligacji własnych.

Poniższa tabela przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku:

STRUKTURA FINANSOWANIA BANKU	31.12.2017	31.12.2016
Kapitały własne	7,2%	9,1%
Środki od podmiotu dominującego	23,6%	39,9%
Emisje listów zastawnych	52,6%	37,6%
Emisje obligacji	14,4%	13,4%
Pozostałe	2,2%	-
Razem	100,0%	100,0%

Udział finansowania pozyskanego od podmiotu dominującego wyniósł 23,5% na 31 grudnia 2017 roku. Taki poziom wskaźnika jest zgodny z planem finansowym na obecnym etapie działalności Banku i oczekuje się dalszego zmniejszenia jego poziomu wraz z kolejnymi emisjami listów zastawnych i obligacji. Ryzyko koncentracji finansowania ocenia się jako akceptowalne.

W celu ograniczenia ryzyka koncentracji źródeł finansowania w Banku wdrożony został system wewnętrznych limitów, zarówno w horyzoncie krótkoterminowym (30-dniowym), jak i dłuższym obejmującym emisje dokonane przez Bank. W analizowanym okresie żaden z tych limitów nie został przekroczony.

41.7 TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH (STRESS-TESTY PŁYNNOŚCI)

Testy warunków skrajnych (stress-testy płynności) przedstawiają wpływ wystąpienia skrajnych warunków rynkowych na poziom płynności Banku. Analizy szokowe przeprowadzane są w oparciu o scenariusze hipotetycznych zmian następujących czynników:

- szokowych zmian parametrów rynkowych na rynkach finansowych,
- wpływu skrajnych zmian czynników rynkowych oraz spadków cen na rynku nieruchomości na oczekiwane straty na portfelu kredytów mieszkaniowych,
- spadku ratingów kontrahentów Banku oraz ratingu Banku,
- braku możliwości rolowania emisji krótkoterminowych,
- braku możliwości rolowania emisji listów zastawnych.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w szczególności w:

- monitorowaniu ekspozycji Banku na ryzyko płynności w warunkach skrajnych,
 - procesie ustalania limitów wewnętrznych nałożonych na miary ryzyka płynności,
 - kontrolowaniu utrzymania płynności, w każdym dniu w trakcie okresu do 30 dni,
 - procesie planowania bilansu Banku,
 - procesie określania symptomów powodujących powstanie płynnościowych planów awaryjnych Banku,
- oraz prezentowane są na posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Testy warunków skrajnych przeprowadzone w oparciu o dane finansowe Banku na 31 grudnia 2017 roku nie wykazały zagrożenia działalności Banku z tytułu wystąpienia hipotetycznych skrajnych warunków rynkowych. Ze względu na zbilansowaną strukturę finansowania, odległe terminy zapadalności większości zobowiązań i wystarczający poziom aktywów płynnych, Bank wykazuje wysoką zdolność przetrwania sytuacji kryzysowej.

41.8 RAPORTOWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

41.9 DZIAŁANIA ZARZĄDZCZE DOTYCZĄCE RYZYKA PŁYNNOŚCI

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w PKO Banku Hipotecznym SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności (krótko-, średnio- i długoterminowe),
- transakcje lokacyjne i pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Bank zwraca szczególną uwagę na dopasowanie terminów przepływów w momentach wymagalności znacznych wartościowo zobowiązań (wykup listów zastawnych).

42. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ

W działalności PKO Banku Hipotecznego SA identyfikuje się ryzyko stopy procentowej, definiowane jako ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i zobowiązaniach warunkowych udzielonych przez Bank wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i zobowiązań udzielonych warunkowych, m.in. z punktu widzenia dopasowania terminów przeszacowania.

Ryzyko stopy procentowej uznawane jest za ryzyko istotne, co wynika z modelu biznesowego Banku.

42.1 POMIAR I OCENA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miarę wrażliwości dochodu odsetkowego (WDO), miarę wrażliwości wartości rynkowej (BPV), testy warunków skrajnych oraz raporty luki przeszacowań.

Wrażliwość dochodu odsetkowego (WDO) jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych, a wrażliwość wartości rynkowej (BPV) jest miarą określającą wpływ takiej zmiany na wartość ekonomiczną kapitału. Miary te uwzględniają zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym kolejnym przedziale czasowym.

Testy warunków skrajnych (stress-testy) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i zobowiązań warunkowych w przypadku realizacji scenariuszy hipotetycznych, w ramach których arbitralnie przyjmowane są równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych o ± 50 p.b., ± 100 p.b. i ± 200 p.b.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje które nie podlegają wycenieniu do wartości rynkowej (np. kredyty) ujmowane są w wartościach będących podstawą naliczanych odsetek.

Zaprezentowany poniżej raport luki przeszacowań obejmuje aktywa i zobowiązania oraz zobowiązania warunkowe wrażliwe na zmiany stóp procentowych. Nie ujęto w nich zobowiązań warunkowych niewrażliwych na ryzyko stopy procentowej, funduszy własnych Banku, należności od banków w formie środków na rachunkach bieżących oraz przekroczeń salda w rachunku bieżącym.

31.12.2017	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiący	6-12 miesiący	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
Pozycje aktywne, w tym:	5 981 946	10 723 756	93 663	3 768	6 235	-	-	16 809 368
środki w Banku Centralnym	-	-	-	-	-	-	-	-
papiery wartościowe	738 153	-	92 288	-	-	-	-	830 441
należności od banków	-	-	-	-	-	-	-	-
należności od klientów	5 243 793	10 723 756	1 375	3 768	6 235	-	-	15 978 927
Pozycje pasywne, w tym:	1 014 500	6 546 596	984 100	39 100	-	2 575 679	4 275 173	15 435 147
zobowiązania wobec banków	150 000	3 964 096	-	-	-	-	-	4 114 096
zobowiązania wobec klientów	-	-	-	-	-	-	-	-
emisje listów zastawnych	500 000	1 530 000	-	-	-	2 575 679	4 275 173	8 880 851
emisje obligacji	364 500	1 052 500	984 100	39 100	-	-	-	2 440 200
Pozycje aktywne z tyt. instrumentów pochodnych	86	-	1 174	265	1 604	2 578 329	4 275 075	6 856 533
Pozycje pasywne z tyt. instrumentów pochodnych	2 130 986	4 891 687	1 094	253	1 472	9 357	2 826	7 037 675
Luka okresowa	2 836 547	(714 527)	(890 358)	(35 321)	6 368	(6 707)	(2 923)	
Luka skumulowana	2 836 547	2 122 020	1 231 662	1 196 341	1 202 709	1 196 002	1 193 079	

31.12.2016	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiący	6-12 miesiący	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
Pozycje aktywne, w tym:	2 963 311	5 537 893	797	1 942	5 671	642	-	8 510 256
papiery wartościowe	285 501	-	-	-	-	-	-	285 501
należności od banków	-	-	-	-	-	-	-	-
należności od klientów	2 677 810	5 537 893	797	1 942	5 671	642	-	8 224 755
Pozycje pasywne, w tym:	1 969 574	3 399 478	235 000	-	-	-	2 212 000	7 816 052
zobowiązania wobec banków	1 286 074	2 131 978	-	-	-	-	-	3 418 052
emisje listów zastawnych	500 000	530 000	-	-	-	-	2 212 000	3 242 000
emisje obligacji	183 500	737 500	235 000	-	-	-	-	1 156 000
Pozycje aktywne z tyt. instrumentów pochodnych	-	-	765	-	1 174	3 695	2 210 823	2 216 457
Pozycje pasywne z tyt. instrumentów pochodnych	-	2 154 809	773	-	1 161	3 482	6 036	2 166 261
Luka okresowa	993 737	(16 394)	(234 211)	1 942	5 684	855	(7 213)	
Luka skumulowana	993 737	977 343	743 132	745 074	750 758	751 613	744 400	

42.2 KONTROLA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Kontrola ryzyka stopy procentowej obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka stopy procentowej, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko stopy procentowej, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia Bank uruchamia działania zarządcze.

42.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała się na 31 grudnia 2017 roku w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych. W wyniku przeglądu istotności ryzyk, z uwagi na szybko rosnącą sumę bilansową oraz wzrost stopnia złożoności struktury bilansu Banku, ryzyko stopy procentowej uznane zostało za istotne. Jednak dzięki skutecznym działaniom mitygującym, ryzyko stopy procentowej było relatywnie

niskie i zdeterminowane niedopasowaniem terminów przeszacowań stóp procentowych aktywów i zobowiązań Banku w najbliższych terminach przeszacowania tj. do 3 miesięcy.

42.4 RAPORTOWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

42.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w PKO Banku Hipotecznym SA należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej m.in. na wrażliwość cenową oraz wrażliwość dochodu odsetkowego,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej,
- odpowiednie dobieranie parametrów transakcji umożliwiających zastosowanie hedgingu naturalnego pomiędzy aktywami i pasywami.

Bank zarządza ryzykiem stopy procentowej poprzez dopasowanie struktury terminowej przeszacowania aktywów i źródeł finansowania (hedging naturalny) oraz - w razie potrzeby - stosuje transakcje zabezpieczające (transakcje pochodne).

43. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYM

W działalności PKO Banku Hipotecznego SA występuje ryzyko walutowe, definiowane jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych i zobowiązań warunkowych oraz wykorzystanie instrumentów pochodnych.

W obecnej fazie działalności Banku ryzyko walutowe zostało uznane za potencjalnie istotne i niewymagające pokrycia kapitałem wewnętrznym.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym Bank w szczególności wykorzystuje indywidualne i zagregowane pozycje walutowe oraz testy warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych (stress-testy) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym. W Banku stosowane są scenariusze hipotetyczne - w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową).

POZYCJA WALUTOWA	31.12.2017	31.12.2016
EUR	31,6	0,3
USD	0,7	0,1
CHF	-	-
GBP	-	-

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko walutowe kształtowała się na 31 grudnia 2017 roku w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych.

Bank na bieżąco zamyka wszelkie otwarte pozycje walutowe, a istniejące w Banku procedury kontroli i raportowania istotnie ograniczają wpływ zmian kursów walut na wynik finansowy Banku, stąd ryzyko walutowe na 31 grudnia 2017 roku było nieznaczące.

W Banku sporządzane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem walutowym w PKO Banku Hipotecznym SA należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na pozycje walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych.

44. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BIZNESOWYM

Ryzyko biznesowe, rozumiane również jako ryzyko strategiczne, to ryzyko nieosiągnięcia założonych celów finansowych, w tym poniesienia strat, wynikające z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym. Ryzyko biznesowe uznaje się za ryzyko istotne, a celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie.

44.1 IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA BIZNESOWEGO

Identyfikacja polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku i które mogą negatywnie wpływać na sytuację finansową Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Banku. Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez analizę wybranych pozycji z rachunku wyników dotyczących kosztów i przychodów Banku. Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka biznesowego obejmuje wyliczenie kapitału wewnętrznego.

44.2 KONTROLA RYZYKA BIZNESOWEGO

Celem kontroli ryzyka biznesowego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka biznesowego Banku na akceptowalnym poziomie.

Kontrola ryzyka biznesowego obejmuje ustalanie i cykliczny przegląd mechanizmów kontroli ryzyka w postaci limitów tolerancji na ryzyko biznesowe, wraz z jego wartościami progowymi i krytycznymi, adekwatnymi do skali i złożoności działalności Banku.

44.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA BIZNESOWEGO

Celem prognozowania ryzyka biznesowego jest określenie przewidywanego scenariusza zmian pozycji przychodowych i kosztowych. Prognoza obejmuje również oszacowanie kapitału wewnętrznego.

Celem monitorowania ryzyka biznesowego jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych.

Monitorowaniu ryzyka biznesowego podlegają w szczególności:

- strategiczny limit tolerancji na ryzyko biznesowe,
- poziom kapitału wewnętrznego,
- odchylenia prognozy ryzyka biznesowego od realizacji.

44.4 RAPORTOWANIE RYZYKA BIZNESOWEGO

Raportowanie ryzyka biznesowego odbywa się w formie raportów okresowych, których odbiorcami są Komitet Strategii i Inicjatyw Biznesowych, Zarząd i Rada Nadzorcza.

44.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA BIZNESOWEGO

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- weryfikacji i aktualizacji kwartalnych prognoz finansowych, z uwzględnieniem działań zmierzających do ograniczenia poziomu ryzyka biznesowego zgodnie z przyjętymi limitami,
- monitorowaniu poziomu strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe.

45. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM ZMIAN MAKROEKONOMICZNYCH

Ryzyko zmian makroekonomicznych to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych.

Celem zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających znaczący wpływ na działalność Banku oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Banku.

Ryzyko zmian makroekonomicznych uznaje się za potencjalnie istotne. Ryzyko to materializuje się pośrednio w ramach innych rodzajów ryzyka wpływających na działalność Banku poprzez:

- straty kredytowe,
- straty powstałe na skutek niekorzystnych zmian sytuacji rynkowej (zmiany cen nieruchomości, zmiany poziomu stóp procentowych, zmiany kursów walut),
- spadek poziomu płynności Banku,
- straty powstałe w wyniku realizacji ryzyka operacyjnego,
- pozostałe straty.

W ramach zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych Bank m.in.:

- określa scenariusze potencjalnych zmian makroekonomicznych oraz czynniki ryzyka mające największy wpływ na sytuację finansową Banku,
- wykorzystuje miary ryzyka bazujące na wynikach kompleksowych testów warunków skrajnych wyznaczone w stosunku do przyjętych wartości normatywnych (np. wartości limitów) lub do wyników scenariusza bazowego,
- określa dostosowany do skali działalności Banku dopuszczalny poziom ryzyka zmian makroekonomicznych i jego wpływ na funkcjonowanie i sytuację finansową Banku,
- ocenia stopień wrażliwości Banku na zmiany makroekonomiczne,
- przygotowuje informację zarządczą w zakresie ryzyka zmian makroekonomicznych,
- podejmuje niezbędne działania w zakresie tworzenia i aktualizacji przepisów wewnętrznych.

46. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM MODELI

Ryzyko modeli jest to ryzyko poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli.

Celem zarządzania ryzykiem modeli jest ograniczanie ryzyka poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli poprzez odpowiednio zdefiniowany i realizowany proces zarządzania modelami.

Wszystkie modele istotne w Banku objęte są procesem regularnej, niezależnej walidacji przeprowadzanej przez jednostkę walidacyjną Banku.

Proces zarządzania ryzykiem modeli w PKO Banku Hipotecznym SA jest spójny z rozwiązaniami Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego.

46.1 POMIAR I OCENA RYZYKA MODELI

Identyfikacja ryzyka modeli polega w szczególności na:

- gromadzeniu informacji o wykorzystywanych, a także planowanych do wdrożenia modelach,
- cyklicznym określaniu istotności modeli.

Ocena ryzyka modeli ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka modeli. Oceny dokonuje się na poziomie pojedynczego modelu, a także w ujęciu zagregowanym na poziomie Banku.

46.2 KONTROLA RYZYKA MODELI

Celem kontroli ryzyka modeli jest utrzymanie zagregowanej oceny ryzyka modeli na akceptowanym przez Bank poziomie. Kontrola ryzyka modeli polega na określeniu mechanizmów wykorzystywanych do diagnozowania poziomu ryzyka modeli oraz narzędzi ograniczania poziomu tego ryzyka.

W ramach narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania ryzyka modeli wyróżnia się w szczególności strategiczny limit tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowe ryzyka modeli.

46.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA MODELI

Celem monitorowania ryzyka modeli jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Monitorowanie ryzyka modeli, obejmuje w szczególności:

- aktualizację poziomu ryzyka modeli,
- ocenę wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowych ryzyka modeli,
- weryfikację statusu wykonania oraz ocenę skuteczności realizacji działań w ramach ograniczania ryzyka modeli.

46.4 RAPORTOWANIE RYZYKA MODELI

Wyniki monitorowania są cyklicznie prezentowane w raportach skierowanych do Zarządu oraz Rady Nadzorczej i zawierają kompleksową ocenę ryzyka modeli, a w szczególności:

- informacje o stopniu wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli,
- informacje o poziomie ryzyka modeli,
- mapę ryzyka modeli,
- status realizacji zaleceń wynikających z przeglądów lub walidacji modeli,
- ewentualne propozycje działań zarządczych ograniczających ryzyko modeli.

46.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA MODELI

Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli i poziomu tego ryzyka, w szczególności poprzez ustalanie akceptowalnych poziomów ryzyka oraz podejmowanie decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzania ryzykiem.

47. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne, a nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego. Ryzyko operacyjne klasyfikuje się do ryzyk istotnych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowany jest na poziomie całego Banku oraz na poziomach poszczególnych obszarów systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu rozwiązań służących sprawowaniu przez Bank kontroli nad poziomem ryzyka operacyjnego umożliwiającym realizację celów Banku. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdego pracownika Banku w zakresie swoich zadań i obowiązków.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane o zdarzeniach operacyjnych, o czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI) oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

Biorąc pod uwagę skalę outsourcingu i potencjalny jego wpływ na profil ryzyka operacyjnego, Bank przygotował właściwy proces zarządzania ryzykiem związanym z powierzaniem czynności podmiotom zewnętrznym, m.in. w zakresie obsługi sprzedażowej, posprzedażowej, IT. Zarządzanie tym ryzykiem, realizowane w różnych jednostkach organizacyjnych Banku obejmuje szereg komponentów takich jak wprowadzenie procedury powierzania wykonywania czynności na rzecz Banku, analizę i ocenę ryzyka związanego z powierzeniem podmiotom zewnętrznym wykonywania czynności na rzecz Banku, ocenę wiarygodności i sytuacji finansowej dostawcy usług, zapewnienie planów awaryjnych Banku jak i dostawcy (zwłaszcza w obszarze IT), właściwe zabezpieczenie interesów Banku w umowie o powierzenie czynności, wymóg posiadania odpowiedniej polisy ubezpieczeniowej przez insourcera, monitorowanie poprawnego wykonywania umów oraz sytuacji insourcerów łącznie z ich okresową weryfikacją, rejestracją incydentów i strat związanych z realizacją usług przez insourcerów.

47.1 POMIAR I OCENA RYZYKA OPERACYJNEGO

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem BIA (wymóg BIA),
- testy warunków skrajnych,
- wyliczanie kapitału wewnętrznego.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla produktów, procesów i aplikacji Banku. Samooceny ryzyka operacyjnego dokonuje się co najmniej raz w roku oraz przed wprowadzeniem w życie nowych lub zmienionych produktów, procesów i aplikacji wykorzystywanych w Banku, z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników inspekcji, postępowań oraz kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- KRI.

47.2 KONTROLA RYZYKA OPERACYJNEGO

Celem kontroli ryzyka operacyjnego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka operacyjnego Banku na ustalonym poziomie.

Kontrola ryzyka operacyjnego obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku limitów dotyczących ryzyka operacyjnego, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne oraz limitów KRI (*ang. Key Risk Indicators*) wraz z wartościami progowymi i krytycznymi.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko operacyjne określa Zarząd i zatwierdza Rada Nadzorcza.

47.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO

Monitorowanie ryzyka operacyjnego ma na celu kontrolę ryzyka operacyjnego oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych.

Bank regularnie monitoruje w szczególności:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI,
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wyniki testów warunków skrajnych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki.

47.4 RAPORTOWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby:

- wewnętrzne Banku, w szczególności: Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- instytucji nadzorczych,
- akcjonariuszy i rynku finansowego.

Raportowanie na potrzeby wewnętrzne Banku informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Raporty kwartalne zawierają w szczególności informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji Banku,
- poziomu ryzyka operacyjnego oraz stosowanych instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,

- rekomendacji, decyzji i zaleceń Zarządu.

Raporty kwartalne uwzględniają również informacje na temat ryzyka operacyjnego zidentyfikowanego w ramach czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym, w tym w szczególności do PKO Banku Polskiego SA.

47.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA OPERACYJNEGO

Działania zarządcze podejmowane są w przypadku gdy poziom ryzyka operacyjnego dla samooceny ryzyka, KRI lub skorygowany poziom ryzyka operacyjnego w Banku, osiągnął stan podwyższony lub wysoki.

W przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega systemowi kontroli wewnętrznej obejmującemu:

- przegląd strategii i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- audyt wewnętrzny.

47.6 PONIESIONE STRATY OPERACYJNE

W 2017 roku w Banku zostały ujawnione zdarzenia z tytułu ryzyka operacyjnego, które obejmowały straty operacyjne na łączną kwotę netto 117 tys. PLN.

W celu ograniczania strat z tytułu ryzyka operacyjnego w Banku podejmowane są działania zarządcze zarówno mające charakter doraźny, jak i systemowy. Działania doraźne obejmują bezpośrednie reagowanie na identyfikowane ryzyka, niwelowanie nieprawidłowości o charakterze odwracalnym oraz odzyskiwanie utraconych środków.

48. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BRAKU ZGODNOŚCI

W PKO Banku Hipotecznym SA ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- utrwalanie wśród klientów, pracowników, partnerów biznesowych i innych uczestników rynku, wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem i przyjętymi standardami rynkowymi, godnej zaufania, rzetelnej i uczciwej,
- przeciwdziałanie występowaniu po stronie Banku strat finansowych lub sankcji prawnych oraz przypadków utraty reputacji, które mogą być konsekwencją naruszenia przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności przeprowadzana jest na podstawie stosowanej w ramach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego metodyki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności i następuje przez określenie źródeł i czynników powstawania ryzyka braku zgodności oraz analizę ewentualnych związków pomiędzy tym ryzykiem a ryzykiem operacyjnym.

Ocena ryzyka braku zgodności dokonywana jest cyklicznie przez tzw. właścicieli procesów wewnętrznych, we współpracy z Zespołem ds. Zgodności i obejmuje w szczególności:

- oszacowanie potencjalnej dotkliwości skutków wystąpienia przypadków braku zgodności w postaci:
 - strat finansowych w szczególności kar administracyjnych lub odszkodowań,
 - utraty reputacji
 - innych sankcji prawnych.
- wykorzystanie informacji na temat ustaleń z kontroli zewnętrznych i audytów wewnętrznych, sformułowanych zaleceń pokontrolnych i stopniu ich realizacji.

Dokonując oceny określa się charakter i potencjalną skalę strat oraz wskazuje, w jaki sposób można ograniczyć lub wyeliminować ryzyko braku zgodności.

W ramach kontroli ryzyka braku zgodności, Bank zabezpiecza się przed ryzykiem lub je ogranicza, wprowadzając mechanizmy kontroli ryzyka braku zgodności oraz zapewniając ich przestrzeganie.

Monitorowaniem ryzyka braku zgodności obejmuje się:

- wyniki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadki braku zgodności - przyczyny ich wystąpienia i wywołane skutki,
- działania podejmowane przez Bank w ramach:
 - zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - realizacji zaleceń po audytach wewnętrznych, kontrolach zewnętrznych,
 - dostosowania do nowych przepisów prawa i standardów postępowania,
 - realizacji zaleceń Zespołu ds. Zgodności,
- skuteczność funkcjonowania mechanizmów kontroli związanych z ograniczaniem ryzyka braku zgodności,
- wybrane obszary związane ze specyfiką działalności banku hipotecznego podlegające cyklicznym testom zgodności przeprowadzanym przez Zespół ds. Zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności odbywa się w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są: Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu i Finansów Rady Nadzorczej. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków materializacji ryzyka braku zgodności w Banku i sektorze finansowym,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego oraz uwarunkowań wynikających z aktywności zewnętrznych organów nadzoru i kontroli,
- wyników kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Banku,
- najważniejszych działań podejmowanych w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz realizacji zaleceń po kontrolach zewnętrznych.

W Banku przyjęta została zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności co oznacza, iż Bank koncentruje swoje działania na zapobieganiu przypadkom materializacji tego ryzyka.

49. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM UTRATY REPUTACJI

Ryzyko utraty reputacji jest rozumiane jako ryzyko pogorszenia reputacji wśród klientów, kontrahentów, inwestorów, organów nadzoru i kontroli oraz opinii publicznej, na skutek decyzji biznesowych Banku, zdarzeń operacyjnych, przypadków braku zgodności lub innych zdarzeń.

Celem zarządzania ryzykiem utraty reputacji jest ochrona reputacji Banku poprzez przeciwdziałanie występowaniu strat reputacyjnych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Banku.

Identyfikacja ryzyka utraty reputacji obejmuje zjawiska obserwowane w procesach wewnętrznych Banku oraz w otoczeniu zewnętrznym, w szczególności:

- zdarzenia wizerunkowe,
- czynniki otoczenia biznesowego, tj. informacje ilościowe i jakościowe, obejmujące w szczególności dane opisujące Bank oraz otoczenie zewnętrzne Banku, niosące wartość informacyjną o ryzyku utraty reputacji.

W ramach gromadzenia informacji o zdarzeniach wizerunkowych, uwzględniany jest zidentyfikowany negatywny przekaz informacyjny dotyczący Banku, wpływający na pogorszenie jej reputacji, w postaci:

- informacji rozpowszechnianych w środkach masowego przekazu,
- informacji ujawnianych przez Bank,
- ocen firm audytorskich, instytucji analitycznych oraz zewnętrznych organów nadzoru i kontroli,
- publicznych protestów i wystąpień.

Ocena ryzyka utraty reputacji polega na określeniu wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Banku, w szczególności przez określenie liczby i dotkliwości strat reputacyjnych. Ocena straty reputacyjnej uwzględnia wydzwięk, wiarygodność lub opiniotwórczość oraz zasięg ujawnionych opinii publicznej zdarzeń wizerunkowych.

Kontrolowanie ryzyka utraty reputacji obejmuje ustalenie, dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku, mechanizmów kontroli ryzyka utraty reputacji w postaci wewnętrznego limitu tolerancji na ryzyko utraty reputacji.

Monitorowanie ryzyka utraty reputacji polega na regularnej ocenie wartości miar ryzyka utraty reputacji, w stosunku do przyjętych wartości granicznych.

Raportowanie informacji o ryzyku utraty reputacji dokonywane jest w formie:

- półrocznego raportu zarządczego, przeznaczonego dla Zarządu Banku,
- informacji dotyczących bieżących zdarzeń o istotnym wpływie na reputację Banku, przedkładanych doraźnie Prezesowi Zarządu,
- informacji przekazywanych na żądanie zewnętrznych organów nadzoru i kontroli.

Na podstawie określonego poziomu ryzyka utraty reputacji podejmowane są działania zarządcze, które mogą obejmować:

- analizę przyczyn wystąpienia danego poziomu ryzyka,
- ocenę skutków zaistnienia takiego poziomu,
- przygotowanie propozycji działań zarządczych mających na celu obniżenie poziomu ryzyka utraty reputacji lub uzasadnia się brak konieczności podjęcia tych działań, np. w przypadku wystąpienia incydentalnych zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym.

50. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka, które Bank podejmuje w związku z rozwojem działalności biznesowej, może zostać pokryty posiadanym kapitałem, biorąc pod uwagę określony poziom tolerancji na ryzyko oraz horyzont czasowy. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących regulacji organów nadzoru, a także określonego w Banku poziomu tolerancji na ryzyko oraz proces planowania kapitałowego, w tym politykę pozyskiwania źródeł kapitału.

Ryzyko kapitałowe to ryzyko niezapewnienia odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych lub braku możliwości osiągnięcia ich poziomu adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku. W ramach ryzyka kapitałowego wyróżnia się ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej tj. ryzyko wynikające z podatności na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plany biznesowe, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje:

- Filar I: minimalne wymogi kapitałowe określone w przepisach,
- Filar II: kapitał wewnętrzny, wyznaczony za pomocą modeli własnych Banku, dla rodzajów ryzyka uznanych za istotne.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, funduszy własnych na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku, z uwzględnieniem wymogów nadzorczych.

Podstawę prawną procesu oceny adekwatności kapitałowej na 31 grudnia 2017 roku stanowią:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwane dalej „Rozporządzenie CRR”),
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe,
- Ustawa z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (zwane dalej „Ustawą Makroostrożnościową”),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 roku w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach.

Proces adekwatności kapitałowej jest opisany w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniającej Dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej zwana „Dyrektywą CRD”). Dyrektywa CRD została zaimplementowana do prawa krajowego w trybie aktualizacji Prawa bankowego.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Banku obejmuje:

- określanie oraz realizację pożądaných przez Bank celów kapitałowych,
- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- ustalanie wewnętrznych limitów na poziom adekwatności kapitałowej,
- prognozowanie, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i struktury kapitału własnego oraz adekwatności kapitałowej,
- kapitałowe działania awaryjne.

Ryzyko kapitałowe jest klasyfikowane do kategorii ryzyk potencjalnie istotnych. W 2017 roku, jak i w całym okresie działalności operacyjnej Banku, poziom adekwatności kapitałowej utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, powyżej limitów nadzorczych.

Na 31 grudnia 2017 roku łączny współczynnik kapitałowy Banku wyniósł 15,2%.

50.1 FUNDUSZE WŁASNE DLA POTRZEB ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

Fundusze własne Banku na potrzeby adekwatności kapitałowej, zostały wyznaczone zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe oraz postanowieniami Rozporządzenia CRR wraz z aktami wykonawczymi.

Fundusze własne Banku składają się wyłącznie z funduszy podstawowych Tier I (CET 1). Przy wyznaczeniu funduszy własnych Bank korzysta z przepisów przejściowych dla uwzględnienia innych skumulowanych całkowitych dochodów w zakresie niezrealizowanych zysków i strat na instrumentach zaliczonych do portfela dostępnego do sprzedaży.

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał zakładowy	1 200 000	800 000
niepodzielony wynik z lat ubiegłych	(749)	(13 973)
wynik bieżący	51 419	13 224
inne skumulowane dochody - rachunkowość zabezpieczeń	(31 372)	(17 715)
inne skumulowane dochody - dostępne do sprzedaży	2 480	(246)
Kapitały własne	1 221 778	781 290
Korekty do kapitałów własnych	(27 155)	(1 025)
wynik bieżący	(51 419)	(13 224)
inne skumulowane dochody - rachunkowość zabezpieczeń	31 372	17 715
wartości niematerialne	(5 584)	(5 312)
korekta wartości aktywów wycenianych do wartości godziwej (AVA)	(871)	(203)
korekta z tytułu okresu przejściowego	(653)	(1)
Fundusze własne	1 194 623	780 265

50.2 BUFORY KAPITAŁOWE

Przepisy Dyrektywy CRD, w szczególności dotyczące regulacyjnych buforów kapitałowych, zostały zaimplementowane do prawa krajowego poprzez przyjęcie Ustawy Makroostrożnościowej oraz aktualizację ustawy Prawo bankowe. W Ustawie Makroostrożnościowej określone zostały bufory kapitałowe, które obowiązują Banki od stycznia 2016 roku.

Począwszy od 1 stycznia 2016 roku Bank był zobowiązany do utrzymywania dodatkowego bufora kapitałowego na poziomie 1,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Bufor zabezpieczający obowiązuje wszystkie banki i co roku sukcesywnie będzie zwiększany do ostatecznego, stałego poziomu równego 2,5% (w 2019 roku).

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2018 r. Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 1 września 2017 r. w sprawie bufora ryzyka systemowego (Dz. U. z 2017, poz. 1776), banki w 2018 r. będą zobowiązane do utrzymywania współczynników kapitałowych w wysokości:

- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) = 8% + add-on + wymóg połączonego bufora,
- współczynnik kapitału Tier I (T1) = 6% + 75%*add-on + wymóg połączonego bufora,

- współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) = 4,5% + 56%*add-on + wymóg połączonego bufora.

gdzie add-on rozumiany jest jako wymóg wynikający z art. 138 ust. 1 pkt. 2a ustawy Prawo bankowe, a wymóg połączonego bufora stanowi sumę obowiązujących buforów, tj.:

- bufora zabezpieczającego w wysokości 1,875% (od 2019 r. w wysokości 2,5%),
- bufora antycyklicznego w wysokości 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP,
- bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym określanego w drodze indywidualnej decyzji KNF,
- bufora ryzyka systemowego w wysokości 3%.

PKO Bank Hipoteczny SA nie został przez KNF uznany za inną instytucję o znaczeniu systemowym, w związku z czym nie ma obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych z tego tytułu.

Bank nie jest również zobowiązany do utrzymywania wymogów wynikających z art. 138 ust. 1 pkt. 2a ustawy Prawo bankowe (add-on).

50.3 DŹWIGNIA FINANSOWA

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej definiowane jest jako ryzyko wynikające z podatności na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plany biznesowe, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów.

Dźwignia finansowa definiowana jest jako względna – w stosunku do funduszy własnych Banku – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Bank kalkuluje poziom dźwigni finansowej zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Poziom wskaźnika dźwigni finansowej podlega monitorowaniu w cyklach miesięcznych, przy czym Bank za bezpieczny i nie wymagający podejmowania dodatkowych działań uznaje poziom wskaźnika powyżej 5%.

DŹWIGNIA FINANSOWA	31.12.2017	31.12.2016
Współczynnik dźwigni finansowej (LR)	6,9%	8,8%

Współczynnik dźwigni finansowej kształtował się na 31 grudnia 2017 roku powyżej rekomendowanego dla banków przez Komitet Bazylejski poziomu 3%.

50.4 WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH (FILAR I)

50.4.1 INFORMACJE OGÓLNE

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR Bank wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych dla następujących rodzajów ryzyka:

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej (CVA) – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka rozliczenia i dostawy – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego – metoda wskaźnika bazowego (BIA),
- z tytułu ryzyka rynkowego (tylko walutowe) – metodami podstawowymi.

Na 31 grudnia 2017 roku wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, rozliczenia i dostawy oraz rynkowego były zerowe, zatem na łączny wymóg w zakresie funduszy własnych składały się wymogi z tytułu ryzyka kredytowego oraz operacyjnego.

WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	31.12.2017	31.12.2016
Ryzyko kredytowe	611 860	359 120
Ryzyko operacyjne	15 062	4 950
Łączny wymóg w zakresie funduszy własnych	626 922	364 070
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1)	15,2%	17,1%
Współczynnik kapitału Tier 1 (T1)	15,2%	17,1%
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	15,2%	17,1%

Poniższe tabele prezentują wartości ekspozycji, aktywa ważone ryzykiem (RWA – *ang. Risk Weighted Assets*) oraz wymogi w zakresie funduszy własnych, w podziale na poszczególne klasy ekspozycji:

31.12.2017	Ekspozycja brutto	Wartość ekspozycji ¹⁾	Aktywa ważone ryzykiem (RWA)	Wymóg w zakresie funduszy własnych
Ekspozycje detaliczne ²⁾	5 043 011	4 730 680	3 548 010	283 841
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	11 684 628	11 654 251	4 078 988	326 319
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	831 050	831 050	-	-
Ekspozycje wobec instytucji	455 113	455 113	-	-
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 834	2 817	3 511	281
Inne pozycje	17 733	17 733	17 733	1 419
Razem	18 034 368	17 691 644	7 648 242	611 860

31.12.2016	Ekspozycja brutto	Wartość ekspozycji ¹⁾	Aktywa ważone ryzykiem (RWA)	Wymóg w zakresie funduszy własnych
Ekspozycje detaliczne ²⁾	3 966 230	3 686 806	2 765 104	221 208
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 895 222	4 868 628	1 704 020	136 322
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	301 479	301 479	6 099	488
Ekspozycje wobec instytucji	208 098	208 098	-	-
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-	-	-	-
Inne pozycje	13 774	13 774	13 774	1 102
Razem	9 384 803	9 078 785	4 488 997	359 120

¹⁾ Wartość ekspozycji bilansowych i ekwiwalentu bilansowego zobowiązań i transakcji warunkowych, po uwzględnieniu korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego oraz CCF (Credit Conversion Factor - współczynnik konwersji kredytowej).

²⁾ Wynikają z części ekspozycji, która nie jest w pełni i całkowicie zabezpieczona tzn. takiej która przekracza 80% BHWN lub jest w okresie przejściowym tj. do czasu ustanowienia zabezpieczenia.

50.4.2 KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO

W zakresie korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego, Bank wykorzystuje odpis z tytułu utraty wartości aktywów, który został uwzględniony w funduszach Tier I Banku, zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz przepisami wykonawczymi do Rozporządzenia.

Stosowane przez Bank podejście do identyfikacji ekspozycji zagrożonych utratą wartości oraz metody szacowania utraty wartości i rezerw na zobowiązania warunkowe udzielone opisane zostały w Notach 38.3 „Utrata wartości ekspozycji kredytowych” oraz 38.4 „Metody oszacowania utraty wartości”.

50.4.3 STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO

Bank wykorzystuje zabezpieczenie hipoteczne dla celów klasyfikacji ekspozycji do klas ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomości i stosowania preferencyjnej wagi ryzyka. Szczegółowe informacje dotyczą głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez Bank oraz sposobu ustalania bankowo – hipotecznej wartości nieruchomości, opisane zostały w Nocie 40 „Zarządzanie ryzykiem rezydualnym”.

50.5 KAPITAŁ WEWNĘTRZNY (FILAR II)

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

PKO Bank Hipoteczny SA cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku.

Bank dokonuje odrębnego szacowania kapitału wewnętrznego na następujące rodzaje ryzyka uznane za istotne:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe,
- ryzyko modeli,
- ryzyko stopy procentowej.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych Banku. Łączny kapitał wewnętrzny stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla Banku rodzajów ryzyka. Bank przyjmuje ostrożne podejście do agregacji ryzyka i nie wykorzystuje efektu dywersyfikacji.

Na 31 grudnia 2017 roku relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Banku utrzymywała się powyżej limitu ustawowego i wewnętrznego.

W celu oszacowania kwoty kapitału niezbędnej do prowadzenia bezpiecznej działalności w warunkach dekonjunkury, w Banku regularnie przeprowadzane są testy warunków skrajnych.

50.6 UJAWNIAENIA (FILAR III)

Uwzględniając skalę oraz specyfikę działalności Banku, Bank ujawnia w sprawozdaniu finansowym oraz sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku w szczególności informacje w zakresie:

- celów i strategii w zakresie zarządzania ryzykiem,
- funduszy własnych dla potrzeb adekwatności kapitałowej,
- buforów kapitałowych,
- dźwigni finansowej,
- wymogów kapitałowych,
- korekt z tytułu ryzyka kredytowego,
- stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego,
- polityki w zakresie wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku,
- wymogów, o których mowa w art. 111a Prawo bankowe oraz w Rekomendacji H,
- ryzyka operacyjnego, zgodnie z Rekomendacją M,
- systemu zarządzania ryzykiem płynności oraz pozycji płynności, zgodnie z Rekomendacją P.

Bank, działając w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego, dostarcza również informacje podmiotowi dominującemu w celu ujęcia ich w danych skonsolidowanych.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawiera dokument Polityka informacyjna PKO Banku Hipotecznego SA w zakresie adekwatności kapitałowej oraz innych informacji podlegających ogłaszaniu, udostępniony na stronie internetowej Banku (www.pkobh.pl).

ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

51. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

W okresie od 1 stycznia 2018 roku do dnia podpisania niniejszego sprawozdania finansowego tj. do 20 lutego 2018 roku PKO Bank Hipoteczny SA dokonał emisji obligacji o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 734.100 tys. PLN, przy jednoczesnym zapadnięciu i wykupie obligacji o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 552.300 tys. PLN. Emisje zostały przeprowadzone w ramach programu emisji obligacji do kwoty 3.000.000 tys. PLN ustanowionego przez PKO Bank Hipoteczny SA 30 września 2015 roku. Dzień wykupu wyemitowanych obligacji przypada na okres pomiędzy 13 marca 2018 roku a 8 lutego 2019 roku.

15 stycznia 2018 roku Pan Bartosz Drabikowski złożył rezygnację z pełnionej funkcji członka Rady Nadzorczej Banku z dniem 15 stycznia 2018 roku.

9 lutego 2018 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku powołało Pana Rafała Kozłowskiego w skład Rady Nadzorczej Banku z dniem 9 lutego 2018 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

20.02.2018 r.	Jakub Niesłuchowski	p.o. Prezes Zarządu Wiceprezes Zarządu	/-/ (podpis)
20.02.2018 r.	Agnieszka Krawczyk	Wiceprezes Zarządu	/-/ (podpis)
20.02.2018 r.	Marek Szcześniak	Wiceprezes Zarządu	/-/ (podpis)

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

20.02.2018 r.

Tomasz Rynkowski
Dyrektor, Główny Księgowy Banku

/-/
.....
(podpis)